

HÍRADÓ

XX. ÉVFOLYAM, 19. SZÁM

ÁRA: 1.50 FORINT

1976. MÁJUS 8.

Lubomir Strougal Magyarországon

Lázár Györgynek, a Magyar Népköztársaság miniszterelnökének meghívására Lubomir Strougal, a Csehszlovák Szocialista Köztársaság kormányának elnöke hivatalos baráti látogatást tett hazánkban. Lubomir Strougal megtekintette az Egyesült Izzó és Villamosági Gyárat és megismerkedett Budapest nevezetességeivel.

A két kormányfő kölcsönösen tájékoztatta egymást országának fejlődéséről, a szocialista építőmunka eredményeiről, áttekintették a kétoldali kapcsolatokat és véleményt cseréltek a nemzetközi helyzet időszerű kérdéseiről.

Megállapították, hogy országai sokrétű együttműködése minden területen eredményesen fejlődik és ez hozzájárul a szocialista közösség egységének és összeforrottságának erősítéséhez. Kiemelték a két ország vezetői rendszeres találkozóinak fontosságát, hangsúlyozták a Kádár János és Gustáv Husák vezette párt- és kormányküldöttségek 1974. áprilisi tárgyalásainak jelentőségét a két ország testvéri barátságának elmélyítésében.

A párt- és kormányküldöttségek által rögzített gazdasági együttműködési feladatok végrehajtása hozzájárul a kétoldali kapcsolatok elmélyítéséhez és szélesítéséhez, az 1971–1975. évi hosszú lejáratú kereskedelmi egyezmény túléléséhez.

Eredményesen zárult az új ötéves népgazdasági tervek egyeztetése. Az 1976–80. évi hosszú lejáratú kereskedelmi egyezményben előirányzott forgalom mintegy 40 százalékkal haladja meg az előző ötéves tervben elért szintet.

A két ország magasabb színvonalú együttműködéséhez jó alapot teremt a Magyar Szocialista Munkáspárt XI. és Csehszlovákia Kommunista Pártjának XV. kongresszusán elfogadott program a fejlett szocialista társadalom építésére. A két fél szükségesnek tartja a két ország közötti kapcsolatokat és a vegyiparban, a komplex együttműködés a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban, valamint a közlekedési együttműködés fejlesztését. Kiemelték annak fontosságát, hogy a tudományos-műszaki együttműködés nagyobb mértékben segítse a termelési együttműködés elmélyítését.

Frangie aláírta az alkotmánymódosítást Új államfőt választhatnak Libanonban

Nyugati hírtgyűjtések libanoni rádióadókra hivatkozva jelentették, hogy Szoliman Frangie libanoni államfő aláírásával törvényerőre emelte a parlament által már április 10-én megszavazott alkotmánymódosítást, amely lehetővé teszi az új elnök megválasztását. A dokumentum másolatát eljuttatták a képviselőház elnökének.

Hatvan halálos áldozata és 75 sebesültje van a Bejrútban és elővárosaiban lezajlott fegyveres összecsapásoknak. Az egymással szembeálló felek csaknem egész nap aknavetőkkel löttek egymásra. Fegyveres összecsapásokról érkeztek jelentések a környező hegyvidékről. Libanon északi térségéből, valamint a közép-libanoni Bekaa-síkságról is.

Feszült a helyzet India és Banglades határán

Az indiai kormány rövid idő alatt másodízben, erélyesen tiltakozott a bangladesi kormánytól amiatt, hogy bangladesi egységek aknavetőkkel és automata fegyverekkel löttek indiai őrhelyeket a két ország határán. Meghalaya államban. Jelentések szerint a tűzharcnak mindkét oldalról több halálos áldozata és sebesültje volt. A tiltakozás megállapítja, hogy az indiai fél nem szolgáltatott okot a fegyveres támadásra.

Az indiai kormány jegyzéke sajnálkozását fejezi ki amiatt, hogy a két ország határán ismételt Indiaellenes provo-

cialista Munkáspárt XI. és Csehszlovákia Kommunista Pártjának XV. kongresszusán elfogadott program a fejlett szocialista társadalom építésére. A két fél szükségesnek tartja a két ország közötti kapcsolatokat és a vegyiparban, a komplex együttműködés a mezőgazdaságban és az élelmiszeriparban, valamint a közlekedési együttműködés fejlesztését. Kiemelték annak fontosságát, hogy a tudományos-műszaki együttműködés nagyobb mértékben segítse a termelési együttműködés elmélyítését.

A két ország gazdasági integrációjának fejlesztésében jelentős lépésnek tartják a Gabčíkovo–Nagyymaros dumi vízelépcsőrendszer közös felépítését. Megbízták az illetékes szerveket, hogy mielőbb dolgozzák ki az egyeztetett műszaki tervet, és készítsék elő az államközi egyezményeket a vízelépcsőrendszer építésére és annak közös üzemeltetésére.

A folyó ötéves tervben sor kerül az Adria-kőolajvezeték megépítésére és a KGST-tagállamok megállapodása alapján épülő magyar–szovjet 750 kV-os távvezeték Csehszlovákiával összekötő 400 kV-os távvezeték közös létesítésére. Szükségnek tartották az 1980 utáni együttműködés kiemelt feladatainak előkészítését.

Kifejezték meggyőződésüket, hogy a Magyar Népköztársaság és a Csehszlovák Szocialista Köztársaság együttműködésének fejlődése hozzájárul a KGST-tagországok szocialista gazdasági integrációjának komplex programjának megvalósításához.

A kormányelnökök elismeréssel szölk a magyar–csehszlovák gazdasági és műszaki tudományos együttműködési vegyes bizottság, a központi tervező szervek és minisztériumok tevékenységéről a gazdasági kapcsolatok bővítését a tudomány, a kultúra és az oktatásügy területein, amely lehetővé teszi egymás kultúrájának és tudományos eredményeinek jobb megismerését.

A széles körű turizmus a kapcsolatok egyik fontos elemét képezi és hathatósan szolgálja Magyarországot és Csehszlovákiát népei barátságának elmélyítését. Hangsúlyozták, hogy a nemzetiségi kérdés helyes lenini megoldása a Magyar Népköztársaságban és a Csehszlovák Szocialista Köztársaságban hozzájárul a barátság és együttműködés erősítéséhez és szilárdításához a két ország népei között.

A kormányelnökök egyöntetűen megállapították, hogy a Szovjetunió, a szocialista közösség országai kitartó és következetes békepolitikája nyomán, a békeprogram megvalósítása során tért nyert a nemzetközi enyhülés irányzata, és egyre inkább érvényre jut a különböző társadalmi rendszerű országok békés egymás mellett élésének elve a nemzetközi kapcsolatokban.

Portugáliában közzétették a nemzetgyűlési választások eredményeit

Lisszabonban közzétették a portugál nemzetgyűlési választások hivatalos eredményét. A külföldön leadott szavazatok alapján betöltendő négy képviselő hely megválasztását május 10-én közlik. A hazai szavazatok alapján a végeredmény a következő:

Szocialista párt	34,07%
Demokratikus Néppárt	21,03%
Demokrata Szocialista Centrum	15,91%
Kommunista párt	14,56%
Népi Demokratikus Unió (maolista)	1,69%

A többi kilenc párt, amelyek együttvéve a szavazatok 4,05 százalékát kapták meg, nem jutott mandátumhoz.

A részletes eredmények tanúsága szerint mindazon a területen, ahol a földreform végrehajtása előrehaladt, a szavazatok döntő többségükben a baloldali pártokra szavaztak. Így Bejában a kommunista párt végzett az első helyen, 44 százalékos szavazataránnyal. E két párt szerezte meg a fontos déli vidék összes szavazatainak háromnegyed részét. Evorában a kommunista párt 43,04 százalékos szavazatot szerzett és követte a második helyen a szocialista párt 30,30 százalékkal. A munkáslakta „vörös Setubal” szavazata is önmagáért beszél: itt a kommunistákra 44,34, a szocialistákra 32,15 százalék szavazott.

A kommunista párt egyébként országosan 70345 szavazattal, azaz 2,03 százalékkal növelte szavazatainak számát az egy évvel ezelőtti alkotmányozói gyűlési választáshoz képest. A kommunista párt tízfel több, azaz negyven képviselőt küldhet a köztársasági gyűlésbe, mint tavaly az alkotmányozó gyűlésbe.

A Portugál Kommunista Párt Politikai Bizottsága a választásokról kiadott nyilatkozatában rámutat, hogy a választás határozott lépés volt egy demokratikus rendszer megszilárdítása felé.

Vietnam népe megválasztotta az egységes nemzetgyűlés képviselőit

Hanoi 740 választókerületében tízezrek sorakoztak, hogy igent mondjanak Vietnam egységére, a szocializmusnak az egész országban való felépítésére. A történelmi jelentőségű szavazásra az egész országban a nemzeti ünnep emelkedett hangulatában került sor, s mintegy 20 millió választó 50 millió vietnami érdeket képviselve választotta meg az újraegyesített Vietnam nemzetgyűlésének 492 képviselőjét.

A Nhan Dan című hanoi lap hangsúlyozza: „A választások bebizonyították, hogy Vietnam és népe egy és oszthatatlan, és hogy a szocializmus az ország számára az egyetlen előrevezető út. Vasárnap az ország történetében a legdemokratikusabb választásokat tartották meg.”

A lapok hírül adják, hogy az ország más városaiban, Huéban, Da Nangban és Nha Trangban is jó hangulatban folytak és a kora délutáni órákban be is fejeződtek a választások. Saigon — Gia Dinh 1700 választókerületében is ünnepélyes hangulatban, teljes rendben zajlott le a szavazás. Az ország legdélibb városában, a forradalmi hagyományokban gazdag Ca Mauban már délben lezárhatták az urnákat, Hon Khoai szigetén, Vietnam legdélibb pontján pedig reggel nyolc óra mindenki leszavazott.

Moszkvában gyászjelentésben közölték, hogy életének 73. évében hirtelen elhunyt Andrej Grecsko marsall, az SZKP KB Politikai Bizottságának tagja, a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsának küldötte, a Szovjetunió kétszeres hőse, honvédelmi miniszter. A nekrológot Brezsnyev, Koszigin, Podgornij, továbbá más szovjet politikai és katonai vezetők írták alá.

„Andrej Grecsko személyében a szovjet nép, a hadsereg és a flotta harcosai a kommunista párt és a szovjet állam jeles személyiségét, a Szovjetunió fegyveres erői építésének egyik aktív részét, kiemelkedő hadvezért, a Nagy Honvédó Háború dicső hőst veszítették el, aki egész életét a szocialista állam védelmi képessége megerősítésének és a szocialista állam megvédésének szentelte, elvesztették hű fiát a kommunista pártnak, amelynek 1928 óta tagja volt” — hangzik a nekrológ.

Andrej Grecsko 1903-ban született az Oroszország déli részén levő Rosztov város közelében, paraszti családból. Tizenhat éves ifjúként önként belépett a Vörös Hadseregbe, és bátran harcolt a szovjet hatalom ellenségei ellen. „Azóta — állapítja meg a nekrológ — élete elszakíthatatlanul egybe fonódott a szovjet állam fegyveres erőivel, s ennek sorai-ban dicső harci utat tett meg, amíg vöröskatonából a Szovjetunió marsallja lett.”

A Nagy Honvédó Háború idején Andrej Grecsko előbb egy lovas hadosztály és hadtest parancsnoka volt. 1942 áprilisában hadseregparancsnokká nevezték ki.

„Szervezési képességei és hadvezéri tehetsége különös átütő erővel a Kaukázusért vívott hősi csatában bontakozott ki. A Grecsko parancsnoksága alatt álló csapatok állhatatosságot és bátorságot tanúsítottak és megsemmisítő csapásokat mértek az ellenségre.”

Ho Damnak, a KNDK külügyminiszterének látogatása

Puja Frigyes külügyminiszter meghívására hivatalos baráti látogatást tett Magyarországon Ho Dam miniszterelnök-helyettes, a Koreai Népi Demokratikus Köztársaság külügyminisztere.

A szívélyes barátság és kölcsönös megértés szellemében lezajlott tárgyalásokon a magyar és a koreai külügyminiszter véleményt cserélt a két ország testvéri együttműködésének elmélyítéséről és áttekintette a feleket kölcsönösen érdeklő nemzetközi kérdéseket.

A külügyminiszterek megállapították, hogy a két ország politikai, gazdasági és kulturális kapcsolatai a marxizmus–leninizmus, a proletár internacionalizmus elvein alapulva töretlenül fejlődnek a két ország és a szocialista országok népeinek javára. Egyetértettek abban, hogy további lehetőségek vannak a kétoldali kapcsolatok fejlesztésére, különösen a gazdasági, a műszaki-tudományos és a kulturális együttműködés területén.

A koreai fél üdvözölte a magyar népnek a szocialista társadalom építésében a Ma-

tak és megsemmisítő csapásokat mértek az ellenségre.”

Andrej Grecsko csapatai részt vettek Ukrajna, Lengyelország és Csehszlovákia felszabadításában.

„Valamennyi, Grecsko által irányított hadműveletben kifejezésre jutott elgondolásainak merészsége, a megvalósításukra irányuló töretlen akarat, a személyes bátorsága”.

A háború utáni években Andrej Grecsko, a kijevi katonai körzet parancsnoka, a Németországban állomásozó szovjet hadseregcsoport főparancsnoka, a szárazföldi erők főparancsnoka, a Varsói Szerződés tagállamai egyesített fegyveres erőinek főparancsnoka volt. 1967 áprilisában a Szovjetunió honvédelmi miniszterévé nevezték ki, és ezt a felelősségteljes állami posztot töltötte be élete végéig.

„Andrej Grecsko szilárdan és nagy hozzáértéssel valóította meg a pártnak a szovjet állam védelmi ereje szüntelen megszilárdítására irányuló vonalat. Jelentősen hozzájárult a hadsereg és a flotta szervezésének és felszerelésének tökéletesítéséhez, a személyi állomány képzéséhez és neveléséhez, a szovjet hadtudomány fejlesztéséhez. Grecsko szüntelenül gondoskodott a szovjet fegyveres erők és a testvéri szocialista országok hadseregei harci együttműködésének megszilárdításáról” — hangoztatja a nekrológ.

Andrej Grecsko tevékenyen részt vett a párt- és társadalmi-politikai életben. Több-ször megválasztották az SZKP Központi Bizottságába. 1973 áprilisától Andrej Grecsko tagja volt az SZKP KB Politikai Bizottságának.

Andrej Grecskónak kétszer adományozták a Szovjetunió Hőse címet, s kitüntették szocialista és más államok érdemrendjeivel.

Az Argentín KP főtitkára a politikai helyzetről

Hamarosan bíróság elé állítják Isabel Perónt

„A peronista kormány minden ellenállás nélkül történt megbuktatása nem volt váratlan senki számára sem” — jelentette ki Arnedo Alvarez, az Argentín Kommunista Párt Központi Bizottságának főtitkára a Rabotniceszko Deloc című bolgár lapnak adott nyilatkozatában. „Ez az esemény — tette hozzá — egyúttal nagy nyugtalanságot keltett Argentínában a jövőjéről illetően.”

„Ha valamennyi hazafias erő támogatná az Argentínai Kommunista Pártnak az akcióség megteremtésére vonatkozó felhívását, ha csatlakoznának a munkásszervező és a dolgozók harcához, akkor az országban más politikai helyzet alakulna ki — hangoztatta Alvarez. — „A helyzet Argentínában még nem világos. Ha a kato-

nai erők azt a célt tűzik ki maguk elé, hogy helyreállítsák a képviselői demokráciát, érvényt szereznek a társadalmi igazságosságnak, fokokazzák a gazdaság különböző ágazatai fölötti állami ellenőrzést, ha elősegítik a haladó hazafias erőkkel való politikai párbeszédet, a demokratikus szabadságjogok tiszteltben tartása alapján, akkor ez kétségteljes garanciát nyújt azokra az igazságos döntésekre, amelyekért ma az egész argentin nép küzd” — állapította meg az Argentín KP főtitkára.

Buenos Aires-i jelentések szerint hamarosan bíróság elé állítják Isabel Perón volt argentin elnököt, akit a katonai junta a március 24-i puccs óta házi őrizetben tart.

Újítsák fel a genfi békeértekezlet munkáját

Szovjet kormánynyilatkozat a Közel-Keletről

A szovjet kormány nyilatkozatban foglalt állást a közel-keleti helyzettel kapcsolatban. A nyilatkozat hangsúlyozza, hogy a veszélyes közel-keleti feszültség fő oka a nemzeti kisebbségek és a biztonsági megkülönböztetésnek egyik elsőrendű feladata.

Minden állam kötelessége, hogy közreműködjen a feladat megoldásában. A szovjet kormány felszólítja a világ összes államainak kormányait, teljesítsék ezt a kötelességüket, járuljanak hozzá a közel-keleti igazság és tartós politikai rendezésre irányuló erőfeszítésekhez.

Ha az Izrael által megszállt területek egyes jelentéktelen körzeteiről tavaly létrejött különmegállapodások a közel-keleti megnyugvást illúziókat kelthetnek is, ma már mindenképp látja, hogy ezek a közel-keleti rendezés kulcskérdéseit megkerülő akciók nemhogy nem enyhítették, hanem tovább bonyolították a helyzetet.

Törtenneki nyilvánvalóan arra irányuló próbálkozások is, hogy csapást mérjenek a palesztinai ellenállási mozgalom erőire, s belesodorják őket az arabok közötti testvérháborúba. Ez a libanoni események valódi értelme. Ezt erősítik meg az olyan provokatív akciók, mint az amerikai hadihajók jelenléte a libanoni partoknál, ott, ahol semmi dolguk sincs.

A közel-keleti konfliktus rendezetlen volta egy újabb háborús robbanás veszélyét hordozza magában — folytatja a szovjet kormány nyilatkozata. — Még több okot ad az aggodalomra, hogy egyes államok tovább szeretnék húzni a halasztást a közel-keleti rendezés fő kérdéseinek megoldását, s igencsak megerőltetve indokokat hoznak fel. Hol azt állítják, hogy meg kell várni, amíg az Egyesült Államokban lezajlanak az elnökválasztások, hol azt, hogy még egyáltalán nem értek meg a feltételek a közel-keleti rendezésre.

Minden tárgyaláson gondolkodni embernek világosan látnia kell, hogy valójában milyen célokat követnek azok, akik a végtelenségig szeretnék elodázni a közel-keleti rendezést. A jelenlegi helyzet fenntartása a Közel-Keleten teljes mértékben egybevág az a hosszú távú tervükkel, hogy ellenőrzésük alá vonják a Közel-Kelet térségének hatalmas kőolaj-készleteit és stratégiai pontjait — folytatja a nyilatkozat.

A szovjet kormány véleménye szerint a közel-keleti rendezést a következő három, egymással szervesen összefüggő elem alapján kell elérni:

— az izraeli csapatokat ki kell vonni az 1967-es izraeli agresszió következtében megszállt összes arab területekről;

— ki kell elégíteni a palesztinai arab nép törvényes nemzeti követeléseit, beleértve a saját állam létrehozására való elidegeníthetetlen jogát;

— nemzetközi garanciákkal szavatolni kell az összes közel-keleti államok biztonságát és határainak sérthetlenségét, a független létre és fejlődésre való jogukat.

A szovjet kormány nyilatkozata hangsúlyozza, hogy a közel-keleti konfliktus rendezéséhez nemcsak megvan az igazságos és reális alap, hanem létezik a megfelelő megengedő kidolgozásra alkalmas nemzetközi mechanizmus is, és ez a genfi közel-keleti békekonferencia.

Senki sem vitatja, hogy az illetékes államok óhaja esetén a genfi békeértekezleten létrejöhetne az egyetértés a rendezés valamennyi kérdésében. Nem vitatja ezt az Egyesült Államok sem. Sőt éppen az ebben a kérdésben megmutatókozó nézetazonosság szolgált néhány évvel ezelőtt a genfi konferencia összehívására szóló megállapodás alapjául.

A Szovjetunió síkraszáll a genfi békeértekezlet munkájának felújítását, valamint, valamennyi közvetlenül érintett fél részvételével, beleértve a Palesztinai Felszabadítási Szervezetet, a palesztinai arab nép képviselőjét.

A szovjet kormány úgy véli, hogy a genfi értekezlet munkáját két szakaszban lehetne megszervezni. A kezdő fázisban meg lehetne oldani az összes felmerülő szervezeti kérdéseket, beleértve a rendezés konkrét vonatkozásai megvitatásának rendjét, a megfelelő munkaszervek létrehozásának lehetőségét, stb. Ez a szakasz minden bizonyosan nem tartana sokáig, s lezárásával a konferencia hozzáláthatna alapvető feladatahoz, a rendezés lényegi kérdéseinek megoldásának felkutatásához.

A Szovjetunió kész halálképtelenül kijelölni képviselőit a genfi konferenciának mind előkészítő, mind pedig fő szakaszára. A Szovjetunió kormányának reméli, hogy ugyanerre az álláspontra helyezkedik az összes többi érdekelt fél is. Ha azonban egyes kormányok továbbra is félrelik az értekezlet munkájának felújítását, ezzel magától értetődően súlyos felelősséget vállalnak magukra az ilyen politika következményeire.

A szovjet kormány szükségesnek tartja kiemelni, hogy a Szovjetunió semmiféle hasznát vagy előnyt nem keres magának a Közel-Keleten. Sem a Közel-Keleten, sem a világ semmilyen más térségében nem törekszik katonai támaszpontok szerzésére, sem természeti kincsek kiaknázására, sem olyan lehetőségre, hogy befolyásolja bizonyos államok belső fejlődését. A szabadságukért és társadalmi haladásukért küzdő népekkel való szolidaritás eszméjéhez híven, a Szovjetunió mindig támogatja és a jövőben is szilárdan támogatni fogja az arab államok, az arab népek igazságos álláspontját.

Béke és nyugalom a Közel-Kelet térségében — ez az, amire a Szovjetunió politikáját az adott területeken irányul. A Szovjetunió érdekelt továbbá olyan feltételek létrehozásában, amelyek lehetővé tennék kapcsolatainak fejlesztését az összes közel-keleti államokkal — hangoztatja végül a szovjet kormány nyilatkozat.

Moszkvai vélemény a pekingi politikai fejleményekről, a szovjet-kínai viszonyról

A pekingi vezetésben bekövetkezett változások óta első ízben hangzott el mértéktudó, az új kínai miniszterelnökhöz címzett szovjet táviratra is hivatkozó kommentár Moszkvában a szovjet-kínai kapcsolatokról. Mihail Kapica, a szovjet külügyminisztérium illetékes távol-keleti főosztályának vezetője péntek este nem hivatalos, egyetemi tanári minőségében válaszolt a moszkvai rádió hallgatóinak kérdéseire.

— Sajnos, a kínai fél ellenségesen fogadta az SZKP XXV. kongresszusán elhangzott javaslatokat — állapította meg Kapica egy kérdésre válaszolva. — Fokozódott a szovjet-ellenes rágalomhadjárat. A kínai vezetők magatartása nem arra mutat, mintha készek lennének a békés egymás mellett élés elvével alapján építeni velünk a kapcsolatokat. Ehhez hozzá kell tennünk, hogy a kínai vezetők sok barátunkkal szemben is ellenséges politikát folytatnak. Kína a Szovjetunió kivül még három szocialista országgal határos, s Peking időről időre megnehezíti a helyzetet ezeknek az országoknak a határain. Ez persze nem tehermenthi meg a feltételeket a viszony normalizálásához. Végül: a kínai vezetők a legdurvább háborús uszítók közé tartoznak. Kétségtelen, hogy mindig is az imperializmus volt a háború forrása, de igaz az is, hogy ma a legtöbb háborús felszólítás Pekingből hangzik el.

Kapica azonban hozzáfűzte: — Mindennek ellenére abba indulunk ki, hogy a politikában az érzelmek rossz tanácsadók. Irányvonalunk Kína viszonylatában higgadt, komoly és szilárd. Ezt erősítette meg ismét az a távirat is, amelyet a napokban az új miniszterelnök kinevezése alkalmából küldött szovjet részről Pekingbe. Ez a távirat kifejti, hogy a Szovjetunió kész a békés egymás mellett élés elvével alapján normalizálni kapcsolatait Kínával.

Ami a pekingi belpolitika fejleményeit illeti, kérdésekre válaszolva Kapica utalt rá, hogy az április eleji tüntetések részvevői Csou En-laj nevét nyilvánvalóan az ország gazdasági fejlődésének reményével azonosították, hiszen az elhunyt miniszterelnök tavaly az országos népi gyűlésben felvette, hogy negyedszázad alatt Kínát erős ipari országgá kellene alakítani. „A kínaiak, amikor Csou En-laj emléke előtt

tisztelegtek, e mellett az út mellett foglaltak állást, amellyel, hogy Kína a szocializmus útján fejlődjen. A szocializmus anyagi-technikai alapjainak lerakása mellett szálltak síkra” — mondotta Kapica, s emlékeztetett rá, hogy bár az átlagkínai nyilvánvalóan jobban él, mint a forradalom előtt, az életszínvonal rendkívül alacsony és szeszélyes, s a megalapozatlan maóista gazdaságpolitika következtében Kína gazdasági fejlődésében legalább tízéves visszaesés következett be. Ennek kapcsán megemlítette, hogy Kína nemzeti összterméke azonos a lélekszámra kicserélve, 23 millió Kanadával, holott — ha nincsenek a maóizmus cikcakkjai — 30–40 százalékkal előbbre tarthatna. Kapica itt hozzáfűzte, hogy tavaly több kínai városban nagy megmozdulásokra került sor a maóisták gazdasági „újításai” ellen. „Ez hatással volt sok politikai hangulatára is, akik felvetik a kérdést: miért kell Kínának elmaradnia más országoktól a fejlődési ütemben, miért kell éveket vesztenie az egyetlen ember által reá kényszerített kísérletezések miatt? Stabilitás, normális ritmusú fejlődést szeretnénk látni Kínában: ebben kereshetjük a Kínában most folyó harc okait” — jelentette ki Mihail Kapica.

Közvetített Etiópia demokratikus átalakításának részletes programját

Az etióp ideiglenes katonai kormány átfogó politikai programot tett közzé, amelyben végső célként meghirdeti „a népi demokratikus köztársaság” létrehozását.

A program megvalósításának első lépéseként a kormány bejelentette a 15 tagú bizottság vezette úgynevezett népi ideiglenes szervező iroda létrehozását. Az iroda feladata, hogy előkészítse a népi demokratikus köztársaság létrehozásához szükséges politikai és egyéb feltételek kialakítását, a szocialista ideológia terjesztését, az antifeudális és imperialistaellenes program végrehajtásának a szervezését és nemzeti front megalakítását.

E programnyilatkozatban a kormány támogatásáról biztosítja a demokratikus pártokat, s hangoztatja a munkásosztály pártja létrehozásának szükségességét.

nyilna arra, hogy a sokat emlegetett baloldali-szocialista perspektívából valóság legyen. Lényegében ennek a távlati motíválják azt a feszült érdeklődést is, amellyel a nemzetközi közvélemény a portugál választásokat kísérte.

Portugáliában nem következett be a jobboldali pártok megjósolt frontáttörése, ellenben a Portugál Kommunista Párt szinte mindenütt növelte szavazatainak számát és arányát. A párt forradalmi taktikája és stratégiája elég széles körű visszhangra és megértésre talált, és korrekt szövetségi politikája félreérthetetlenül tette: a PKP nélkül elképzelhetetlen mindenfajta baloldali alternatíva.

Ebből indult ki a Portugál Kommunista Párt Központi Bizottságának választási nyilatkozata és Alvaro Cunhal főtitkár realista, a választásokon kialakult pozíciókra épült kijelentése is. Cunhal történelmi jelentőségű mondatban sürgette a két munkáspárt közeledését. Mint mondotta — a szocialistákról és a kommunistákról szólva —, „mindkét félnek egy-egy lépést kell tennie a másik felé”. A kommunistákban ehhez megvan a készség, a párt hajlandó a célszerű kompromisszumokra, és nem idegenkedik a hatodik ideiglenes kormány kismérvű átalakításától sem. Ha létre jönne a két munkáspárt koalíciója: a szocialista-kommunista adminisztráció 33 fős parlamenti többséggel magabiztosan kormányozhatna, és lehetőség

Már az előkészületek is mutatják: nem egyszerűen választásra készült Vietnam, hanem minden eddiginél nagyszerűbb ünnepre, amikor is a fegyverekkel kivívott döntés után egy évvel Észak és Dél lakossága szavazataival is igent mond a nagy álom beteljesülésére, a kettészakított, sokat szenvedett Vietnam újraegyesítésére.

Az ünnepi előkészületek megmutatták a vietnami nép hitét, optimizmusát, hogy a választásokon is a legteljesebb sikerre számít. Hiszen ezért a Vietnament folyt több mint harminc éven át a harc előbb a francia gyarmatosítók, majd az amerikai agresszorok, s saigoni bábcapataik ellen.

Korea békéjéért

Hazánk és a távol-keleti szocialista ország, a Koreai Népi Demokratikus Köztársaság baráti kapcsolatait, fejlődő együttműködését tükrözi Ho Dam miniszterelnök-helyettes, külügyminiszter budapesti látogatása. Magyarország a Szovjetunióval és más szocialista országokkal együtt, mindenkor támogatta a népi Koreának azt a politikáját, amely a mesterségesen kettészakított ország békés, demokratikus, külső beavatkozástól mentes egyesítését tűzte ki célul. Erre éppen a legutóbbi hetekből szolgáltat példát az a válaszlével, amelyet Apró Antal, az országgyűlés elnöke intézett a KNDK parlamentjének felhívására. Ez a felhívás világosan kifejezte, hogy a sokat szenvedett Koreai-félszigeten a tartós béke, észak és dél egyesülése feltételezi valamennyi külföldi katonai erő kivonását Dél-Koreából. Ázsia és a világ békéjének szempontjából aligha lehet közömbös, milyen állapotok uralkodnak a Koreai-félszigeten. Kétségtelen, hogy a feszültség, a KNDK-nak Dél-Koreával való kapcsolatai normalizálására tett kezdeményezései ellenére, fennmaradt. Ennek oka mindenekelőtt az, hogy a déli ország részben változatlanul 40 ezer amerikai katonával állomásozik, atomfegyverekkel is felszerelve, és Washington több száz millió dollárral segíti az el-

nyomásra épülő déli rezsimet hadseregének fejlesztésében. E politika egyenes folytatása a feszültség, amelyet a különböző déli provokációs hadgyakorlatok is kiéleztnek.

Az a politika, amely a megosztásra s a feszültségre épül, a gyakorlatban sajnos élvezi azok támogatását, akik csak szavakban állnak ki a koreai nép ügye mellett, de valójában az amerikai jelenlét fenntartását szorgalmazzák Ázsiában, s ily módon a népellenes dél-koreai bábrendszer érdekeit szolgálják. Ezzel a felfogással szemben áll a Szovjetunió, a szocialista országok, köztük hazánk elvi alapon kimunkált politikája, amely mindenkor az amerikai erő kivonását követelte Dél-Koreából, ezzel biztos bázist nyújtva a Koreai Népi Demokratikus Köztársaság számára a nemzetközi fellépésben. A marxizmus-leninizmus, a proletár internacionalizmus elvein alapuló kapcsolataink szorosabbra fűzése, az együttműködés fokozása egyben biztos hozzájárulást jelent szocializmust építő országaink további sikereihez is. Magyarország a jövőben is határozottan síkraszáll a KNDK-nak az ország békés és demokratikus, idegen beavatkozástól mentes újra egyesítésére irányuló követelése mellett, amelyek a koreai nép érdekeit, a távol-keleti feszültség csökkenését szolgálják.

Egyiptomi készség a hadiállapot megszüntetésére

Szadat egyiptomi elnök a közel-keleti megoldás kilátásairól szólva, felvetette annak lehetőségét, hogy a végleges béke és a végleges rendezés időben nem esik egybe. Sajtórtekezletén „elsőrendű fontosságúnak” nevezte a genfi értekezlet összehívását, a Palesztinai Felszabadítási Szervezet részvételével. Egyiptom helyeselné — mondotta —, ha Franciaország, Nagy-Britannia és bármely más ország csatlakozna a közel-keleti rendezés garantálásához. Ugyanakkor első ízben említette annak lehetőségét, hogy az Izraellel fenálló hadiállapot hivatalos megszüntetése megelőzhetné a teljes rendezést.

Ismail Fahmi külügyminiszter kijelentette, hogy Egyiptom a közel-keleti genfi békekonferencia felújítása érdekében kapcsolatba lépett Kurt Waldheim ENSZ-főtitkárral, valamint a Szovjetunióval, az Egyesült Államokkal és az érdekelt arab országokkal.

Hazaérkezett pekingi látogatásáról Hoszni Mubarak egyiptomi alelnök. Az egyiptomi vezetés második embere katonai együttműködési egyezményt írt alá a pekingi vezetőkkel, s a jövőben Egyiptomnak nyújtandó kínai gazdasági-kereskedelmi és katonai segítség ígértevel tért haza.

A választásokon való nagyarányú részvétel világossá tette, hogy a portugál nép a parlamentári demokrácia intézményeinek kiépítését tekintve a jövő egyik legfőbb garanciájának. A harc tehát új mederbe terelődik: a portugál fejlődés fordulatát eddig meghatározó drámai politikai rögtönzések helyét várhatóan elfoglalja majd az alkotmányos parlamenti élet. A választók a forradalmi vívmányok konszolidálására szavaztak. Most a jó értelemben vett konszolidáció sikerein múlik, hogy később napirendre lehet-e tűzni majd azokat az újabb lépéseket, amelyek megteremtik a nagyobb léptékű forradalmi fejlődés feltételeit.

Ezért a Vietnament áldozták százezrek az életüket, ennek a Vietnammak majdani megszűlése adott erőt a harcosoknak, s a gyenge asszonyoknak. Az egységes, független, szabad Vietnam eszméje volt minden erő forrása, és ez volt a vigasztalása a személyes sorok kínzó gyötrelmeiben.

Vietnamban minden tizen-nyolcadik életévét betöltött állampolgár szavazhatott, nemre, vallásra, nemzetségre és foglalkozásra való tekintet nélkül. Csúpan azok előtt voltak zárva a szavazóhelyiségek, akik a vietnami nép ellen bűnt követtek el.

A déli szavazók milliói között ott volt száz- és százezer

a saigoni hadsereg megtévesztett katonái, tisztjei közül, és ott voltak a hírhedt börtönsziget, Con Son foglyai, s a felszabadító csapatok harcosai.

Együtt szavaztak, s ugyanarra.

A számok ugyan még nem teljesek, hiszen a távoli dzsungelfalvakból, hegyi településekből nem érkezik órák alatt híradás, a szavazók százelekaránya és ezen belül az ország egyesítésére igent mondók száma imponálóan és győzelmesen egyértelmű már a számok eddig megismert túlnyomó többségéből is. És külön is jelképes, hogy Dél-Vietnam egykor leghírhedtebb szigetének, a szenvedések szigetének, Con Sonnak lakói száz százalékban szavaztak az új Vietnam mellett.

Milyen lesz ez az új Vietnam?

Szabad lesz, független — és szocialista.

A Vietnami Dolgozók Pártja, amely Északon és Délen egyaránt hosszú éveken át vezette a harcot, politikájában távolabbi célként mindvégig az egységes és szocialista Vietnamt jelölte meg. A választásokon erre a pártprogramra is szavazott a vietnami nép.

A történelmi jelentőségű fegyveres győzelem után egy évvel most a szavazóhelyiségekben aratott újabb történelmi jelentőségű győzelmet a vietnami nép, amely az egységes nemzetgyűlés összehívása, az ország vezető szerveinek megválasztása után együtt indul el a szocialista Vietnam felépítésének útján.

VILÁGHÍRADÓ

PORTUGÁLIA:

Történelmi lehetőség

A portugál választások végeredménye történelmi lehetőséget kínál a baloldalnak, mert módot nyújt a forradalmi vívmányok konszolidálására. A választáspolgárok egyetelmű állásfoglalása a demokratikus pártok kezébe tette az ország sorsát, s most már az a kérdés: ezek a pártok mit kezdenek a vörös szegfű forradalom második évfordulóján kapott felhatalmazással?

A szocialista párt főtitkára, Mario Soares hangadója volt annak a kerekasztal-beszélgetésnek, amelyre a lisszaboni televízió, hívta meg a pártok vezetőit. A vitában ugyan nem vett részt a Portugál Kommunista Párt képviselője, de a párttal kapcsolatos kombinációk megkülönböztetett figyelmet kaptak a beszélgetés során. Sa Carneiro, a PPD vezetője pártja és a szocialisták koalícióját javasolta Soaresnek, megpendítve azt a lehetőséget, hogy a szövetségbe bevonják a harmadik helyen végzett, egyébként legjobban szervezett jobboldali párt, a CDS képviselőit. Mario Soares azonban „politikai perverzitásnak” minősítette ezt a lehetőséget, és ismét kiállt egy egypárti, szocialista kormány megszervezéséért.

se mellett. Soares világosan értésre adta: a szocialista párt következetesen kitart régebbi álláspontja, az egypárti kormány mellett. A remek taktikai érzékkel megáldott szocialista vezető azonban jól tudja, hogy nem lehet figyelmen kívül hagyni a PKP választási sikerét, s azt a tényt, hogy a szavazatok zöme a baloldali esett Portugáliában.

Ebből indult ki a Portugál Kommunista Párt Központi Bizottságának választási nyilatkozata és Alvaro Cunhal főtitkár realista, a választásokon kialakult pozíciókra épült kijelentése is. Cunhal történelmi jelentőségű mondatban sürgette a két munkáspárt közeledését. Mint mondotta — a szocialistákról és a kommunistákról szólva —, „mindkét félnek egy-egy lépést kell tennie a másik felé”. A kommunistákban ehhez megvan a készség, a párt hajlandó a célszerű kompromisszumokra, és nem idegenkedik a hatodik ideiglenes kormány kismérvű átalakításától sem. Ha létre jönne a két munkáspárt koalíciója: a szocialista-kommunista adminisztráció 33 fős parlamenti többséggel magabiztosan kormányozhatna, és lehetőség

A terhelt jogai a büntető eljárásban

2

A Heti Híradó előző számában a terheltnek a nyomozás során biztosított jogait tárgyaltuk. E cikkben a bírósági eljárásban szereplő terhelt — tehát a vádlott — jogaival foglalkozunk. A bírósági eljárás lényegében a vádirat benyújtásával, illetve a vádirat indítvány előterjesztésével veszi kezdetét.

a vádemelés miatt panasznak nincs helye.

A vádemelés az ügyész olyan intézkedése, amelyet bírósági eljárás követ. Minthogy a vádemeléssel a büntető eljárás nem fejeződik be, hanem tovább folyik, a terheltnek van jogorvoslati lehetősége, mégpedig a büntető eljárás befejezését jelentő bírósági határozat ellen. (Ezért csak az eljárás felesleges elhúzódtását jelentené a vádirat elleni panasz.) A vádlott a bírósági eljárásban — ha az eljárási törvény másként nem rendelkezik — az eljárási cselekményeknél akkor is jelen lehet, ha jelenléte nem kötelező.

A bíróság a vádirat átvétele után előkészíti a tárgyalást. A tárgyalás előkészítése során vizsgált kérdésekben az ügy érkezésétől számított

Az előkészítő ülésen a vádlott kérheti az iratok ismertetését,

indítványt tehet az ügyészhez intézendő kérdésre.

A tárgyalás előkészítése során határoz a bíróság többek között az előzetes letartóztatás elrendelése vagy fenntartása tárgyában. A vádlott ez ellen a határozat ellen fellebbezéssel élhet, de e fellebbezésnek nincs halasztó hatálya.

A bírósági tanács elnöke tüzi ki az ügyet tárgyalásra. Erre megidézi a vádlottat is. Az idézésben felhívja a figyelmet arra, hogy a vádlott esetleges bizonyítási indítványát késedelem nélkül, a tárgyalás előtt tegye meg. A vádlott rendszerint egyszerűen kapja meg a tárgyalásra szóló idézést, a vádiratot és az előzetes letartóztatás fenntartásáról szóló határozatot. A védekezésre való felkészülés idejét kívánja biztosítani az a rendelkezés, amely szerint a vádlottnak az idézést a vádirattal együtt legalább nyolc nap-

a tárgyalás alatt is értekezhet védőjével,

de kihallgatása közben ezt csak a tanács elnökének engedélyével teheti meg. Joga van a vádlottnak megsejmelni a tárgyi bizonyítási eszközök, fényképek, hallani a bizonyítási eszköz leírását, a bizonyítás eszközeiül szolgáló okirat vagy irat tartalmát. (A törvény ugyanis kötelezően előírja a tárgyi bizonyítási eszközök, fényképek megtekintésére való felmutatását, ezek leírásának ismertetését, annak a bizonyítás eszközeiül szolgáló okiratnak, iratnak felolvasását, amelynek tartalmát a bíróság bizonyítékként értékeli.)

A vádlott a tárgyaláson is tehet bizonyítási indítványokat, észrevételeket. A bíróság ennek alapján is elrendelheti a bizonyítás kiegészítését. Ha

az előzetes letartóztatásban

A tanács elnöke engedélyezheti, hogy a tárgyalásra előállított előzetes letartóztatott — az előállító ör felügyelete mellett — a tárgyalás megkezdése előtt, a tárgyalás alatt vagy annak szünetében, illetve a tárgyalás után védőjével beszéljessen. Ha a beszélgetés a tárgyalás befejezése után történik, megfelelő helyiségről a bíróság gondoskodik. Ha az előzetes letartóztatottat megbilincselve állították elő, a tárgyalás után a védővel való

A vádlottnak joga van a vádirathoz. A törvény értelmében a vádiratot annyi példányban kell benyújtani, hogy a bíróságnak, valamennyi vádlottnak és védőnek egy-egy példány jusson. A vádirattal kapcsolatban el kell oszlatni egy téves nézetet. Sokan úgy vélik, hogy a vádiratra észrevételeket lehet tenni. Az új büntető eljárási törvény ezt a lehetőséget nem ismeri, sőt kimondja, hogy

nyolc napon belül tanácsülésen határoz. Ezen csak a bíróság tagjai és a jegyzőkönyvvezető vehetnek részt. Ha az ügyész vagy a vádlott meghallgatása a határozat meghozatala előtt szükségesnek látszik, a bíróság 15 napon belül előkészítő ülést tarthat. Ha a vádlott személyes meghallgatása szükséges, a bíróság a vádlottat és — kötelező védelem esetén — a védőt idézi, s az előkészítő ülés a megidézett vádlott és védő, illetve az ügyész távollétében nem tartható meg. Ha a megidézett védő nem jelent meg, helyette a vádlott más védőt hatalmazhat meg, illetőleg védőt kell kirendelni. Ha ez azonnal nem lehetséges, az előkészítő ülést a meg nem jelent védő költségére elhalasztják.

pal, egyébként legalább öt nappal a tárgyalás előtt kell kézbesíteni.

A tárgyalást a tanács elnöke vezeti. A vádlott a tárgyalás megkezdése előtt az ügy áttételét, egyesítését vagy elkülönítését, a tanács tagjának vagy az ügyésznek a kizárását indítványozhatja, vagy más olyan körülményt jelölhet meg, amely a tárgyalás megtartását akadályozhatja, illetőleg amelyet még a tárgyalás megkezdése előtt figyelembe kell venni.

A tárgyalásról jegyzőkönyv készül. A vádlott a jegyzőkönyv elkészítésétől számított tizenöt napon belül annak kiegészítését vagy kijavítását kérheti.

A tárgyaláson a vádlottat általában a még ki nem hallgatott vádlott-társai távollétében kell kihallgatni. A vádlott a tárgyalás rendjének zavarása nélkül

ez nyomban nem lehetséges, a tárgyalást el kell napolni. A bizonyítás tárgyaláson kívül vehető fel, ha a tárgyaláson való felvétele rendkívüli nehézségekbe ütközik. A bizonyítás felvételének helyéről a vádlottat is értesítik. Ha a bizonyítást a fenti módon nem lehet kiegészíteni, a bíróság pótnyomozást rendel el, és az ügy iratait visszaküldi az ügyésznek. Pótnyomozás elrendelése miatt csak az ügyész fellebbezhet, egyébként a bizonyítás kiegészítésének elrendelése és annak módja ellen fellebbezésnek nincs helye. Az ügydöntő határozat elleni fellebbezésben sérelmezhető azonban a bizonyítási indítvány elutasítása is.

Fokozott figyelmet fordítanak a hatályos rendelkezések

levő vádlott eljárási jogaira.

beszélgetés közben is megbilincselve marad. A tanács elnöke a tárgyalás alatt levétetheti a bilincset az előzetes letartóztatottól, s a tárgyalás alatt engedélyezheti az előzetes letartóztatott részére jegyzet készítésére alkalmas, üres fogalmazványpapírt és írószert átadását.

A bizonyítási eljárás lefolytatása után következnek a perbeszéd és felszólalások, de

mondja ki, vagy felmenti. A bíróság akkor mondja ki bűnösnek a vádlottat, ha megállapította, hogy bűncselekményt

követett el és büntethető. Ebben az esetben büntetést szab ki. Végzéssel határoz a bíróság, ha az eljárást megszünteti.

A határozatot meghozatala után nyomban ki kell hirdetni. Ha az ügy bonyolultsága vagy a határozat — ítélet, végzés — nagy terjedelme szükségessé teszi, a határozat meghozatalát és kihirdetését legfeljebb nyolc napra el lehet halasztani.

Az első fokú bíróság ítélete ellen fellebbezésnek van helye a másodfokú bírósághoz.

A fellebbezés az ítélet bármely rendelkezése vagy kizárólag az indokolás ellen is

fellebbezést az elsőfokú bíróságnál kell írásban benyújtani

vagy jegyzőkönyvbe mondani. A büntetésvégrehajtási intézet az előzetes letartóztatásban levő vádlott részére papírt és íróeszközt biztosít, ha fellebbezését írásban kell benyújtania.

A fellebbezésben elő kell adni a fellebbezés okát és célját. A fellebbezési ok téves megjelölése vagy a fellebbezés egyébként téves volta miatt a fellebbezés érdemi elbírálását nem lehet megtagadni. A fellebbezésben új tényt is lehet állítani, és új bizonyítékra is lehet hivatkozni.

Különbséget kell tenni a fellebbezés bejelentése és a fellebbezés indokolása között. Ez a megkülönböztetés a vádlott érdekét szolgálja. A fellebbezést ugyanis vagy nyomban a kihirdetésekor, vagy az

a fellebbezésre észrevételt tehetnek.

Igy a vádlott is észrevételt tehet például az ügyész fellebbezésére.

A fentiekben az ítélet elleni fellebbezésről szoltunk; külön említést érdemel a végzés elleni fellebbezés. Az első fokú bíróság végzése ellen fellebbezésnek van helye, ha azt a törvény nem zárja ki. A végzés a fellebbezésre való tekintet nélkül végrehajtható, kivéve, ha a fellebbezés halasztó hatályát a törvény kimondja. Így halasztó hatályú például a rendbíróság kiszabása ellen bejelentett jogorvoslat. Kivételesen indokolt esetben a végzés végrehajtását mind az első fokú, mind a másodfokú bíróság felfüggesztheti. Ha az első fokú bíróság a végzést kihirdetés útján közli, a fellebbezést a kihirdetésekor be kell jelenteni. A kézbesítés útján közölt végzés ellen nyolc napon belül lehet a fellebbezést bejelenteni. Nem szoltunk arról, hogy ha az ügydöntő határozat a kihirdetésekor nem emelkedik jogerőre, az előzetes letartóztatásról a bíróság nyomban határoz. Ez ellen a végzés ellen is fellebbezésnek van helye, de ez nem halasztó hatályú.

a vádlott a másodfokú tárgyalásra felkészülhessen.

Ha a vádlottat nem kell megidézni, a másodfokú bíróság csupán értesíti a tárgyalás napjáról. A fogva levő vádlottat azonban ilyen értesítés esetén is elő kell állítani a másodfokú bíróság tárgyalására, ha a vádlott vagy védője ezt kéri. Az értesítés kézbesítésének is legalább öt nappal a tárgyalás előtt meg kell történnie. A megidézett vádlott távollétében a másodfokú tárgyalás nem tartható meg.

A tárgyaláson a tanács el-

irányulhat, s fellebbezésnek anyagi jogi vagy eljárásjogi okból van helye. A fellebbezés az ítélet jogerőre emelkedését abban a részben függeszti fel, amelyet a fellebbezés folytatán a másodfokú bíróság felülbírá. Fellebbezésre jogosult többek között a vádlott is, természetesen csak önmaga javára. Az, akivel a bíróság az ítéletet kihirdetés útján közli, fellebbezését nyomban a tárgyaláson bejelentheti, vagy erre háromnapi határidőt tarthat fenn. E határidő elmulasztása miatt igazolásnak nincs helye. A nem az ítélet kihirdetésekor bejelentett

ítélet kihirdetésétől számított 3 napon belül kell bejelenteni. Nincs ilyen szigorú határidő az írásbeli indokolás benyújtására. A fellebbezés u. i. írásban részletesen indokolható. Az indokolást az iratok felterjesztésén pedig a másodfokú bíróságnál — legkésőbb a tárgyalást megelőző nyolcadik napon — kell előterjeszteni. Az eljárási törvény tehát bőséges időt biztosít a fellebbezés indokolására.

Fontos joga a vádlottnak a fellebbezés észrevételezése. A törvény értelmében a fellebbezéssel érintettek az iratok felterjesztéséig az első fokú bíróságnál, az iratok felterjesztése után pedig a másodfokú bíróságnál

A fellebbező a másodfokú bíróság határozathozatal céljából tartott tanácsüléséig fellebbezését visszavonhatja. A vádlott javára más által bejelentett fellebbezést csak a vádlott hozzájárulásával lehet visszavonni. Ez a rendelkezés az ügyész fellebbezésére nem vonatkozik. A visszavont fellebbezést nem lehet újból előterjeszteni. Az arra nem jogosulttól származó vagy az elkészt fellebbezést az első fokú bíróság elutasítja. Szabályszerű fellebbezés esetén az első fokú bíróság — az illetékes ügyész útján — küldi meg az iratokat a másodfokú bíróságnak.

A bíróság a másodfokú tárgyalásra idézi a vádlottat, ha a tárgyaláson bizonyítást vesznek fel, vagy ha a bíróság megítélése szerint szükséges a vádlott jelenléte. A megidézett előzetes letartóztatottat a másodfokú tárgyalásra előállítják. A vádlottnak az idézést úgy kell kiadni, hogy az idézés kézbesítése legalább öt nappal a tárgyalás időpontja előtt történjen. A törvény ezzel a rendelkezéssel kívánja biztosítani, hogy

nőke által kijelölt bíró az ügyet előadja. A vádlott is kérheti az előadás kiegészítését. Az esetleges bizonyítást az ügy előadása után kell felvenni. Ezt követik a perbeszéd, illetve a felszólalások. Az utolsó szó joga ekkor is a vádlottat illeti. A másodfokú bíróság az első fokú bíróság ítéletének megváltoztatása esetén ítélettel, egyébként végzéssel határoz.

A vádlott érdekét szolgálja

a súlyosbírási tilalom.

Az első fokú bíróság által felmentett vádlott bűnösségét megállapítani, illetőleg a vádlott büntetését súlyosbírási csak akkor lehet, ha terhére fellebbezést jelentettek be. A vádlott terhére bejelentett fellebbezésnek azt kell tekinteni, amely bűnösségének megállapítására, cselekményének súlyosabb minősítésére vagy büntetésének súlyosbíráására irányul.

Befejezésül hangsúlyozni kívánjuk, hogy a büntető eljárást alapul véve tárgyaltuk a terhelt eljárási jogait. A vét-

Egy napig milliomos volt

Pezsgős vacsora — némi meglepetéssel

Spéltz Gábor vágya teljesült. Milliomos lett. Magányosan, visszahúzódoma költötte el finom vacsoráját. Ünnephez, illetve „rangjához” illően pezsgőt bontott. Szép lassan kortyolgatott, majd kényelmesen bekapcsolta vadonatúj televízióját.

Amikor a Maci megjelent a képernyőn, felidézte harmincnégy évének jelentősebb eseményeit. Gyermekkorát, ifjú éveit, az első, kisebb-nagyobb lopásokat, a börtönben töltött esztendőket. „Törekvő” volt világ életében, többre vágyódott társainál, nyugodt, munka nélküli életről álmódzott. Nem volt könnyű elérni, hogy milliomos legyen. Sok-sok átvirrasztott éjszaka, gond, és állandó töprengés után jutott el a kivitelezésig, a megvalósításig. De megértte, mert az álom valóra vált, és a vastag köteg pénz ott lapult szekrényében... Most már nem kell többet dolgoznia, kényelmesen, nyugodtan élhet...

A Maci az ágyába bújt, és álomra hajtotta fejét... Újabb pohár pezsgőt töltött, cigarettára gyújtott. A külföld eseményeit és a hazai tudósításokat közömbösen szemlélte. Már a fő műsorban adásra kerülő filmet várta, amikor a televízió képernyőjén váratlanul megjelent a fényképe...

Nem akart hinni a szemének. „Tolvajt keres a rendőrség — hangzott a bemozdó szava. — Az országos Meteorológiai Intézet gépkocsivezetője, Spéltz Gábor, harmincnégy éves, büntetett előéletű, budapesti lakos, február negyedikén a Magyar Nemzeti Bankból az AE 44—25 forgalmi rendszámú, fekete Volga M—24 típusú személygépkocsival szállított a intézet dolgozóinak a fizetését, 1 325 400 forintot. A tizenharmadik kerület, Szent István körút és Rajk László utca kereszteződésében a pénz felvevőjét és kísérőjét fondorlatos módon kiszállította a gépkocsiból, a pénzzel együtt elhajtott.

Személyleírása: Spéltz Gábor százhetvenöt-száznyolcvan centiméter magas...”

— Vége, mindennek vége — meredt kövé váltan a képernyőre.

A Fővárosi Bíróság előre kitervelt módon, különösen nagy kárt okozó lopásban mondotta ki bűnösnek Spéltz Gábort, és ezért első fokon tízevi fegyház büntetésre, valamint tízezer forint vagyonelkobzásra ítélte.

— ZIMM —

Egy pillanat volt az egész

Annak ellenére, hogy túljutott a serdülőkoron — csaknem tizenkilenc éves volt már —, még mindig válasz nélkül hagyta az alkoholt, az ital kihívásait. Pedig sűrűn megfordult szórakozóhelyeken, vendéglőkben, presszóknak, egyedül és társasággal is; sem a bor, sem a különböző tömény italok nem vonzották, kitarított hűsége a gyöngyöző, kesernyősen pezsgő kóla mellett. Ebből viszont nagyon sokat tudott inni, s még ma is felragyog szemmel, szinte gyerekes örömmel mondogatja: „Imádom a kólát, isteni ital!”

Az elmúlt év májusának legelőjén, pontosan másodikon este, egy hirtelen, de nem váratlan vita nyomán, ami a legteljesebb kétségbeesésbe rántotta, hozzányúlt a sörhöz és a konyakhoz. Mindkét italtól keveset, egészen pontosan emlékszik rá: két konyakot és két üveg sört ivott. S ez, mivel nem szokott hozzá, no meg az idegek is erősen megviseltek voltak, elég volt ahhoz, hogy megzavarja fejét, eltompítsa akaratát.

Este tíz óra körül új vendég érkezett a presszóba, aki fel-tűnően szórta a pénzt. Egy üveg pezsgőért ötszázast adott, s különböző társaságoknak fizeszt, amit csak kértek. Egyáltalán nem titkolta, sőt mutogatta a nála levő rengeteg pénzt. Sajnos, ez a viselkedés élnék figyelmet keltett a fiatal ember barátjában, aki mint mindig most is erős pénzhiányban szenvedett; „Meg kell szerezni az öreg pénzt!”

A barátja szolt így a fiatal emberhez. A válasz kedvezőtlen volt; legfeljebb arra vállalkozott, hogy kölcsönkér az öregből némi pénzt de semmi többet nem tesz. A barát legyintett, s eltűnt, hogy megfelelő segítő társakat szerezzen. Ez nem is volt nagyon nehéz. Néhány perc múlva már az öreggel együtt ültek egy taxiban, hogy kellemes estéjükre feltegyék a koronát a Búsulo Juhászban.

Mondani sem kell, hogy egész máshová vitték az öreg, ki a város határába, s ott egyszerűen, némi lökdösés árán elvették az öreg pénzt. A négyezeröttszáz forintot megosztottak. A barát, azaz az „öletgazda” s a fiatal ember

1500—1500 forintot tartott meg. A többiek a fennmaradó részen osztoztak.

A Fővárosi Bv. Intézetben beszélgetek az előbb említett előadás egyik főszereplőjével: Magyari Gáborral, aki az első tárgyaláson kerekem három évet kapott, s most izgatottan és reménykedve várja a másodikikat, hátha egyhébb elbírálásban részesül a bűncselekményben való közreműködése.

— Sajnos, ami megtörtént, az már tény, azon már nem lehet változtatni — mondja —, egyetlen kötelességem, hogy vállaljam amit elkövettem, s szembenézzek a következményekkel. Magyarán: a történeteket, s hozhatnák föl méltóságomra egyet és mást, de nem akarok, hiszen semmiféle érv, ok nem magyarázza, nem menti azt, amit elkövettem.

Egy tanulság máris levonható: egy pillanatra sem szabad megelégedni senkinek a társadalom, az emberi együttélés írott és íratlan szabályairól. Nemcsak azért, mert ha megelégedünk róla, nyomában komoly és erőteljes büntetés következik, hanem azért sem, mert a mai viszonyok között mindenki meg tudja szerezni magának mindazt, amire szüksége van — méghozzá becsületes munkával.

Még nem töltötte be a huszadik életét, s erre nagyon büszke, külön hangsúlyozza is, remélhetőleg komolyan gondolja mindazt, amit az előbb mondott. S azt is tudja, hogy mit sem ér a fogadkozás, a szavaknál szebben beszél — a tét!

S erre, hogy tettelkel bizonyítson, ideje és lehetősége is lesz szabadulása után. Nemcsak fiatalasága miatt érzem, hogy lehetőségeivel élni fog, hanem azért is, mert nagyon hasznos és jövedelmező szakma van a kezében: bődíszművesként dolgozott, és mind anyagilag, mind erkölcsileg megbecsülték vezetőit. A munka mellett esti gimnáziumban tanult, szabad idejében sportolt, tehát élte a korabeli fiatalok törekvő, józan életét.

Ezért remélhető, hogy az a bűncselekmény, amit elkövetett — csupán tanulságos, de múló epizód lesz az életében, s a büntetés letöltése után újra a becsületes, törekvő fiatalok útját járja, s nem az éjszaka csapdákkal teli ösvényeit.

A. J.

A BÉLYEGESEK

Félreértés ne essék, a címben szereplő szó nem azt jelenti, hogy egyes emberek valamilyen „bélyegét” viselnek magukon, csupán azt, hogy bélyegvet válogatnak. Azokat, akik ezen a munkán dolgoznak, a többiek úgy hívják, hogy „a bélyegesek”.

A Baranya megyei Büntetés-végrehajtási Intézetben egy nagyobb zárkát alakítottak át munkateremmé. Az itt dolgozó asszonyok és lányok a Filatélia Vállalat számára osztályozzák a bélyegeket. A Filatélia a postáról begyűjtött csomagszállító leveleket, borítékokat ömlesztve szállítja Pécsre, és szétválogatva, rendszerezve, megszámlálva kapja vissza.

Tizenketten hajolnak a kis asztalok fölé, és szorgalmasan tépik a csomagszállító leveleket, borítékokat úgy, hogy a bélyeg fogazata ne sérüljön. Inkább nagyobb szél hagynak rajta, hiszen azt már tudják, hogy a sérült bélyeg értéktelen. Kolompár Erzsébet brigádvezetőnek tesszük fel a szokásos kérdést.

— Január óta dolgozunk itt többé-kevésbé folyamatosan. Azt vettem észre, hogy mindenki szívesen csinálja. Előfordul, hogy két szállítás között néhány nap szünet van, ilyenkor nagyon rossz, hiányzik a munka.

— Van-e norma?

— Nincsen. Egy nap két-három, esetleg négy zsákot is megcsinálunk. Ez sok mindentől függ, néha az asszonyok hangulatától.

Amerre csak nézünk, szebbnél szebb bélyegeket látni. Külön válogatják a külföldieket, külön teszik a magyart, osztályozzák aszerint, hogy egyszerű, hagyományos bélyeg, avagy képes, esetleg sorozat.

— Ezt a szép bélyegét félretettem — mondja Baranyai Gyuláné —, hogy megmutassam a nevelőnek. — S elővesz egy virágot ábrázoló nagyon szép bélyegvet.

— Szívesen csinálja a bélyegválogatást? — faggatjuk.

— En nagyon... Sokat számít, hogy el vagyunk foglalva, nem az otthoniakon jár az eszünk... Meg aztán a családot sem terheljük. Megkeresem én, ami nekem kell. Jut a tisztaságira és a spejzra is.

— Eppen ez az — szól Horváth Károlyné. — Nekem is négy apró gyermekem van otthon, a nyolcvanéves anyámrá hagytam őket. A férjem Vácott van börtönben. Kire számíthatnék? Ha többet keresek, mint a kiétezésre kell, még haza is küldök.

— És aki beteg — mondja Szij Eszter —, annak nagyon jó ez a munka, mert egyáltalán nem fárasztó. Én szívbeteg vagyok, soha nem dolgoztam a börtönben, mert nem tudtam. De ezt a bélyegválogatást és is megcsinálom.

Egy kis asztalnál külön ül Kiss Károlyné. Egy füzetbe ragaszt valamit.

— Ezt a munkát úgy hívják, hogy pikórázás. Ebbe a füzetbe beleragasztom a „füleket”, ezek fogják majd a bélyegvet... Persze nem tölti ki az egész napomat, négy órában takarítós vagyok. Jó néhányan csináljuk azt, hogy délelőtt itt dolgozunk, délután pedig az irodákat hozzuk rendbe.

— Maga is beteg?

— Tüdővel operáltak... Nehéz, piszkos munkát nem végezhetek, ezért örülök ennek.

Egy gyűjtő számára valóságos paradicsom lenne ez a több zsáknyi bélyeg, ami körülöttünk hever. De az asszonyok is értékelik, mert ha szépet találnak, egymásnak is mutogatják, csodálják. Valaki meg is jegyzi:

— Sok pénzt ér ám ez...

Tempósan rakosgatják a bélyegeket, igazán nem megerőltető munka. A jelenlevők többségét Kalocsáról hozták ide, mert ott nem dolgozhattak a varrodában.

Dudás Ferencné meg is jegyzi:

— En varrni is tudok, szívesen csinálnám itt, ha kapnék egy gépet. A szalagban, teljesítményben viszont nem tudtam dolgozni, annyira magas a versenyomásom.

A sarokban néhányan összedugják a fejüket, morgolódnak.

— Valami probléma van?

— Minket miért nem tetszik megkérdezni, mi is szorgalmasan dolgozunk — így Balogh Mária Gizella.

— Kiről beszél?

— Rólunk — válaszol helyette Balogh Jenőné. — Mi is csinálunk annyit, mint a többi...

— És a mi emberünk is Vácott van — folytatja Balogh Andrásné. — Hadd olvassa az újságban a nevünket... meg hogy rendszeresen dolgozunk...

Hát tessék! Utólag sajnáljuk, hogy három bélyeges neve kimaradt. A többi kilencé benne van...

S. I.

KÖNYVTÁRBAN

Mi lehet a különbség könyvtár és könyvtár között? Legfeljebb az ott levő könyvek mennyisége. Polcok mindenütt, hol fából, hol fémből, katalógus, néhány tábla vagy felirat, amelyik jelzi, merre, milyen irodalom található meg — és kész. Lehet még valami?

Igen. Erre a Váci Fegyház könyvtárában jöttem rá, amikor észrevettem, hogy lassan-

ként háromnegyed órája bo-lyongok a polcok között, hol ezt a könyvet, hol azt nézegetve, bele-beleolvasva. Ennél a könyvtárnak valami kény- szerítő hangulata volt: belép- ve az ízléssel berendezett, ra- gyogó tisztán tartott helyisé- gebe, néhány pillanat múlva az ember ellenállhatatlan vágyat érez, hogy odasétáljon az egyik részhez, leemelje az első kötetet, ami a kezébe kerül,

azután a másodikat, harmadi- kat...

A könyvtárostól kértem rö- vid tájékoztatót az itt folyó életéről:

— Tizenkétezer könyv van összesen a polcokon. Február- ban volt utoljára könyvvásár (májusban lesz a következő), százhuszezer forintért hozott a nevelő úr könyvet, nyolcvan- hateret forint volt a forga- lom.

— Milyen témájúak voltak a legkeresettebbek?

— Természetesen sokan ké- rtek lexikont is, mint mindig, kelendők voltak az útleírások és a művészeti témájú köny- vek, mint például Rembrandt, Manet élete. Sokan kerestek műszaki szakkönyveket. Volt néhány Operakalauz: egy szá- lig elfogyott. Úgy látszik, egy- re nő az érdeklődés a jó könyvek iránt...

★

A nevelőtiszttel hasonló megállapításra jutottunk mi is. Jó néhány karácsonyi és más alkalmakkor tartott könyvvásárról beszámolt már a Heti Híradó, de azt hiszem, ez volt az első eset, hogy például az Operakalauz ilyen ér- deklődést keltsen valahol... Remélhetőleg a jó példa to- vább terjed, s egyre többen jönnek majd rá, hogy a köny- vet nemcsak megvásárolni és hazaküldeni lehet, hanem ér- demes célszerűen válogatni is (nemcsak az lehet a döntő szempont, szerepel-e a címben a „lexikon” szó). Úgy, hogy abból olvasója — kihasználva a benti szabad időt — mű- veltségben, tudásban gyara- podva, jobban felkészüljön a kinti szabad időre. Az ajándé- kozás pedig maradjon — ka- rácsyra...

— H —

Áldomást ittak...

Tavaly október elsején jól sikerült a vásár Kalányos Jánosnak, a két disznóért csaknem hateret forintot ka- pott, s úgy illik, hogy része- sedjék más is az örömből. Azaz, igyanak áldomást. Nos, aki tudja az illemet, az be is tartja, nehogy valamely ember görbe szemmel nézzen rá. Mert minek is korán ha- zamenni, amikor jó ropogós százásokkal van kibéelve a nadrág zsebe? Hadd teljesed- jék be a jó szokás: előbb sört ittak, hiszen megszomjaztak, majd a sör mellé került a fekete — s benne természetesen több a rum, mint a kávé.

Estébe fordult a délután, s úgy gondolták a komájával, hogy még megisznak néhány üveg sört, vesznek is négy-öt üveggel, majd otthon elfo- gyasztják.

Lassan kortyolták a hűvös italt, s közben tervezgettek, mire és hogyan költik el azt a sok pénzt. Bármennyire is tartóztatja magát az ember, a sörnek megvan az a rossz tulajdonsága, hogy ha isszák, hadd fogy! S újabbert kell menni. A pénztár előtt sort állni, a pénzt kivenni a zseb- ből, ha látják a többiek, hát hadd lássák! — becületes pénz ez, nem kell szégyellni. S milyen az ember: feltűnik neki, hogy a másiknak túl sok van abból, amiből neki kevés. Sok lehetőség kínálko- zik, kártya, snóblí, letakarós — s még lehetne sorolni —, hogy ez a helyzet megváltoz- zék.

Az ittas embert nem na- gyon kell biztatni, hamar be- lemegy a játékba, hiszen nem komoly tétre megy — csak játék az egész. De azért nem árt egy kis tiltakozás, kére- tés, jobb így, mert ha veszít, legalább szidhatja azt, aki be- levette. Leült Kalányos János is. S olyan szerencséje volt, hogy nyert a snóbliban; ez- után lejátszottak néhány parti kártyát, de ha egyszer a szerencse az ember mellé sze- gödik, nem egykönnyen hagy- ja el: a kártyában is nyert!

Dicsérték is a szerencséjét a játékosok, erre megint in- ni kellett, s ki fizessen, ha nem az, akinek tele a zsebe,

és ráadásul ilyen kutya sze- rencséje van. Hát ő fizetett! Ekkor már a felesége is ott volt. Nógatta, jó volna haza- menni, mert a gyerekek, a kisebbik fiú, meg az unoka egyedül van otthon, s nyolc óra is elmúlt. El is indultak. Vitték magukkal a sört és a komájukat, meg annak a fele- ségét. Nem haza vették az irányt, tettek egy kis kitérőt: szépen invitálták a komáék őket — tiszteljék meg házu- kat, legyenek vendégeik egy kis ideig. Esznek, isznak, be- szelgetnek, s honnan, honnan nem — előkerült a kártya! A koma keverte, s kedvescni- lónak — néhány kártyatrükköt mutatott be. Ezt nem lehet télenül túrni, tud ő is ilyet, ha nem különbe! Még né- hány perc, már benne vannak a nagy kártyacsatában: Ka- lányos János újra nyer. Átjön- nek a szomszédok, előbb né- zik, aztán a szomszédok fia- talembere nem bírja tovább, beszáll ő is a partiba. Nem volt sok pénze: csak ötven forintja. Mi ez Kalányos Já- nosnak — percek alatt elnye- ri tőle!

A fiatal férfit bosszantja a dolog erősen s fűt-fűt küldö- get át a házba: hozzanak gyorsan pénzt. Senki nem áll kötélnék, sem a felesége, sem a szomszédok. Fogja ma- gát, átugrik pénztért. Köz- ben ráparancsol Kalányosra — el ne próbáljon szökni, mert itt játszani kell! S fő- leg annak, aki nyert! Tehát maradjon!

Az idő kilenc óra felé jár- hatott, vagy talán már el is ütötte. Kalányosék gyorsan elindultak haza az unokához és a fiúkhöz. Alig mentek néhány száz métert, futó lá- bak dobogását hallják, az- tán éles hangot, majd kés- söbb ordítást. A vesztés szom- széd kiáltozott torkaszakadtá- ból: „Álljanak meg, adják vissza a pénzem!”

A házaspár megszeppenve megállt. Kalányos hajlandó volt visszaadni a pénzt, de azok rájuk vetették magukat: az ifiasszony az idős nőt ütötte, a fiatalember az idő- sebb férfit ragadta üstökön, hajánál fogva rántotta a tér-

deig, s verte, ahol érte. Ne- gyed- vagy talán fél tíz le- hetett, eléggé sötét volt, ke- vesen jártak az utcán. Min- denesetre senki sem sietett a két idős ember segítségére.

Ekkor nyúlt a zsebébe Ka- lányos János, s — miután fe- je a térde magasságában le- hetett — a rövid pengéjű késsel fölfelé szúrta. A fiatal férfi a nyakához kapott... el- szaladt, futott, ahogy csak bírt, utána a felesége. A házaspár dermedten, ocsúdvá, reszketve állt. Az öregember csak ennyit mondott: „Meg- szúrta! S elindultak jelen- teni a rendőrségre megta- madtatásukat.”

A szomszédok fiatal férfit a gyors orvosi beavatkozás mentette meg; a nyakát érte a szúrás.

★

Az ötvenöt éves Kalányos János pedig előzetes letar- tóztatásba került — ember- ölési kísérlet miatt.

A Baranya megyei Bv. In- tézetben beszéltem vele. Vár- ja a tárgyalást — és balsor- sát emlegeti. Nehezen túri a fegyelmet. Már egyszer — előzetes letére — megfeny- itették.

Büntetlen előéletű; szorga- lmas törekvő emberként élt, egy napot nem töltött mun- ka nélkül. Cimbalmos volt egy zenekarban. Ha nem volt szezon, éjjeliorként dolgo- zott. Szép háza, gazdag por- tája, gondozott gyümölcsös- kertje van, nagy gyerekei már vagy házasok, vagy férjhez mentek. Csak a kicsi fia van velük.

★

S az akaratgyöngeség, a rossz szokások tisztelete na- gyon „megtréfálta”: az áldo- másnak majdnem emberhalál vetett véget.

Ismét erőteljesen bizonyítja ez a történet is az alkohol félelmetes szerepét, pusztító, roncsoló hatását — és azt, hogy végzetesen beleszólhat annak az életébe, aki, ha csak rövid időre is, a sod- rába kerül. Mert ittas fejjel, már könnyen társulhat az ember kártyával, szerencse- játékkal, s nem utolsósor- ban kapzsi emberfelekkel.

A. J.

HULIGÁNOK

26

„Winnetou borsót szed”.

„Sok tapasztalat bizonyítja, hogy a legnehezebb jellemek esetében az evolúció, vagyis a fokozatos és csupán meny- nyiségben jelentkező fejlődés nem hoz megoldást. Az evo- lúció következtében — írja Makarenkó — összegyűlnek, kialakulnak bizonyos hajla- mok, feltűnnek a lelkialkat megváltoztatásának bizonyos irányvonalai, de ezeknek va- lósággá válásához minden- képpen szükségesek a kiéle- zettebb mozzanatok, a robban- tások, a megrázkódtatások.” Robbantásnak Makarenkó azt nevezi, amikor végsőig visz- szük a konfliktust, addig az állapotig, amikor már nincs további lehetőség semmiféle evolúcióra, csak ugrásszerű változás lehetséges: vagy tag- ja lesz a társadalomnak, vagy kiválsz belőle.

A fiúkkal ez a robbantás megtörtént.

Ebben az időszakban mun- kánk uralkodó eleme a céltu- datos nevelés. Módszeres, terv- szerű, tudományos, megalapo- zott nevelőmunka. Olyan kri- minálpedagógiai tevékenység ez, amely megfelel büntetőin- tézetünk sajátos viszonyainak. Az itteni nevelőmunka kö- rülményeit a börtön rendjé- nek keretei határozzák meg, figyelemmel természetesen bizonyos szubjektív tényezőkre is, az elítéltek pszichikai és fizikai adottságaira.

Nálunk a nevelés, a jellem- formálás, a személyiség meg- változtatásának fő eszköze a nagyüzemi munka körülmé- nyeinek megteremtése.

Réti Mihályt és a banda másik legerősebb tagját, Fo- dor Istvánt a borsószedő bri- gádba osztottuk be munkára.

A brigádban ötvenen van- nak. Hajnali négykor megszó- lal az ébresztő, a gong. A zárkák lakói sietve öltözköd- nek, mosakodnak. Fél óra múlva sorakoznak a reggeli- hez. Igyekezniük kell, mert aki nem készül el időre, köny- nyen kaphat büntetést ha- nyagság vagy lustaság címén.

Ébresztő után egy órával — tisztálkodva, megreggeli- zve, a lakóhelyiséget kitakarít- va — sorakoznak a börtön- udvaron. Az örök utasítására élénk mozgással alakulnak a munkabrigádok háromsoros oszlopai. Az örök kíséretében elindulnak a munkahelyekre. Réti és Fodor a borsószedők- kel.

A banda más tagjai külön- féle munkabrigádokba kerül- tek. Voltak, akiket üzemi munkára osztottunk be. Az egykor oly rettenthetetlen fiúk túlnyomó része azonban mezőgazdasági munkára, nö- vénytermesztő brigádokba ke- rült. A borsószedés nem tar- tozik a könnyű munkák közé. Reggeltől estig hajladozva kell tépni a földről szárral együtt a borsót. Aztán ku- pacokba összerakni. Néhány nap múlva jönnek a kombái- nok és a helyszínen cséplik a száradó növényt.

Amikor egy-egy borsószedő brigád végigér a nagy borsó- táblán, a munkát vezető tőrzsőrmester öt perc cigarett- szünetet engedélyez. Ez az öt perc, cigarettázva, egy

percnél se tűnik. Borsótszed- ve meg a többszörösének. El- szívják a cigarettát, és máris lehet felállni újból a sor vé- gén.

Mindenki két sort kap. Ré- ti Mihály szomszédja balról egy férfi, aki lopásért és köz- veszélyes munkakerülésért tölti egy év két hónap bünte- tését. Jobb oldali szomszédja egy analfabéta cigányfiú. Ők három közösen haladnak a munkabrigádban. Nem ma- radhatnak el a többiétől, de nem is sietnek előre. A tem- pó eléggé megviseli a fizikai munkától általában undorc- dó testüket-lelküket. Több- ször is megállnak, felegyene- sednek, moztatják a dereku- kat, aztán újra csak nekiha- jolnak. Ha tétováznak, kezd- jék-e vagy sem, máris pal- tog a munkavezető hangja. Küzdenek a hőséggel, a mun- kával magával s a tikkasztó hőségben még beszélgetni sincs kedvük egymással.

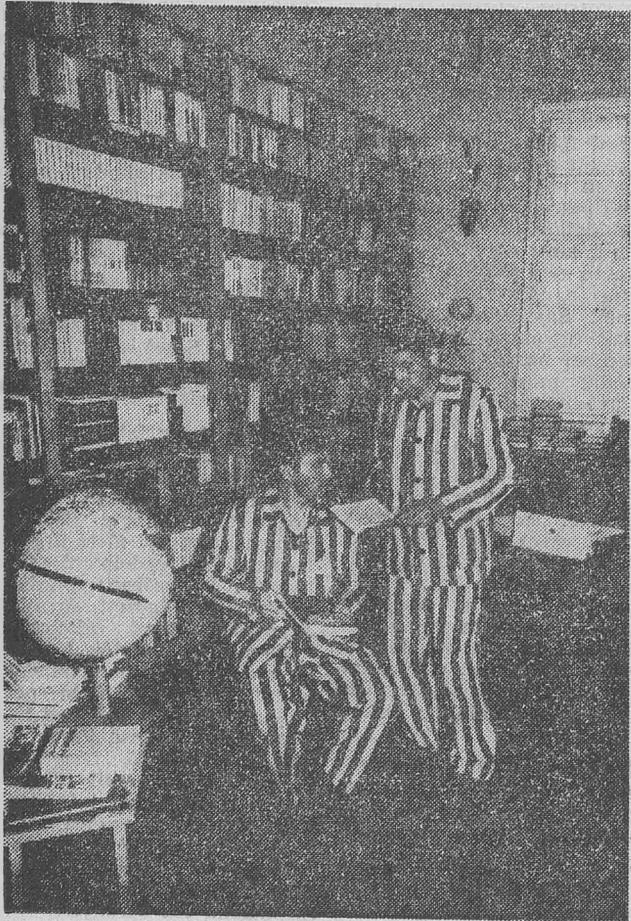
Megváltó könnyebbülés az ebédidő. Kiballagnak ilyenkor a tábla szélén zöldellő fasor- hoz, ide érkezik az ebédko- csi. Jó ez az egyórás pihenő. Utána folytatódik estig, ami volt reggeltől délig. Csinálni kell és kész.

Egyik nap úgy telik, mint a másik, a következő úgy, mint az előző. Azaz mégse mindig. Mert például ma Ré- ti odahajol jobb oldali szom- szédjához, a lopásért elítélt cigányfiúhoz:

— Te már régebb óta csi- nálod, mint én!

— Hát régebb óta, az biz- tos!

— Klasszul, játszva viszed a két sorodat. Én meg izzá- dok, mint egy igásló. Semmi kedvem hozzá ekkora hőség- ben! Vedd már át az egyik soromat, apafej! Egyel még- iscsak jobban meg tudok bír- kózni. Neked meg úgy megy ez, mint az olajozott istennyl-

NÁRCISZOK

Aranyománcú májusi reggel. A zárkában derűs a hangulat. Az ok: ide! zöldhagyma jutott a szalonna mellé. Csámcsogás, olykor egy-egy elégedett rőffenés. Valaki a vasárnapi fejessalátát említi. Általános helyeslő bólintás és rőffenés.

Séta. Hunyorogva botladozunk a sugározónban a virág-ágyak körül. A haragoszöld fűszálak tövében megbújó víz-cseppek rubin, türkiz és smaragd szikrákat lövellnek, mintha mesebeli manók gyémánttal szórták volna meg a kertet. Igaz is, az éjszaka esett, s most tanúi lehetünk egy ezerszer ismétlődő és mégis oly varázslatos csodának: kinyíltak a bimbók!

Karcsú sásliliomok nyújtóznak cirmos-lilán a nap felé, s egy törpesszégfükkel övezett kis körben vérvörös tulipánok bólogatnak vissza a reggeli szellőnek. Az udvar végén, a fordulóban két szál nárcisz nyúlik ki a pitypanggal tarkázott fűből. Szerényen kínálják látnivalóul patyolatfehér szirmukat, s mintha restellnék egyetlen díszüket, a bimbót övező sarga kis karikát, lehajlítják fejüket. Róluk még lesz szó, hiszen nekik köszönhető az egész történet...

Egyszóval, folyik a séta. A tornán már túl vagyunk, s kényelmes léptekkel baltatunk körbe-körbe. A reggeli meditáció felőrája ez. Az emberek csendesen szemlélődnek, a tollforgató pedig sorra fűrkézi őket. „Mestersége”, hogy olvasson az arcvonásokon túlrőződő gondolatokban.

Akik nem régen kerültek a falak mögé, azok mélyebbre lökötött fejjel, bizonytalanabban járnak; sűrű redőkhöz ráncolják homlokukat, tekintetük meg-megrebben. Nem mutatnak érdeklődést a virágok iránt, inkább a bástyafalon végigfutó szögesdrótra vetnek keserű pillantásokat. Nekik még szűk ez az udvar nagyon.

Akik sokat sétáltak már csupakő börtönudvarokon, azok felcsillanó tekintettel rászódkoznak a kis oázisra, és határozottan elégedettek. Léptük nyugodt és kiegyensúlyozott,

mely lélegzetekkel öblítik át tüdejüket.

A sor elején két egészen új „vendég”. Látszik, hogy itt tartózkodásuk első sétája ez. Az arcuk eléggé nyüzöit, még nem pihenték ki a szabad élet fáradalmait (éjszakázás, nők, ital stb.). Egyikük sovány, magas, hajlott hátú; tarponyáján csak néhány pihe árvalkodik. Feliülő rajta egy ide-oda szimatoló húsos, uborka nagyságú orr (jó nagy uborkára tessék gondolni!), s a derék tokmány alatt egy ritkás, bánatosan kajla harcsabajusz.

A másik alacsony, köpcös, mélyen ülő apró szemekkel, deresedő kefehajjal és tenyérnyi szőrös fülekkel. Viccesen festenek így, párban.

Séta után a körleten látom őket, nagy vitában elmerülten. Maroknyi érdeklődő gyűrűjében állnak, és élénk taglejtésekkel próbálják meggyőzni egymást. Közlebb érve meglepetten hallom, hogy a nárciszokról folyik a disputa.

— Mire teszed a fejed, nagyember, ha nem ismered a növényeket? — mondja le-néző mosollyal a kajlabajszú. — Az a két virág bazsalikom volt!

— Még hogy bazsalikom! — toporzékol a szőrösfülű, és teátrálisan körülfordul. — Fogjanak le, mert... Évekig dolgoztam kertészetben, s most el akarja velem hitetni, hogy a kankalin az bazsalikom...

— Bazsalikom!
— Kankalin!

Mint a vízbe dobott kő nyomán a hullámok, úgy gyűrűzik szerte a vita. Mindenfelől virágnevek röpködnek, de fene érdekes módon a nárciszt senki nem említi. Vagy talán nem is nárcisz volt? ... Szentseges ég! Lehet, hogy olyan gyakran vagyok börtönben, hogy már egy szál nárciszt sem ismerlek fel?

Hogy eldőlt-e a kankalin kontra bazsalikom ügy, azt máig sem tudom. Egy hét múlva láttam ismét a vitázókat, csomagostáskor. Egyik előzetes rokonai úgy vélhették,

hogy a hajnali börtön-ébrészto után jóleshet egy korai szíverősítő, ugyanis a sokféle hazaihoz egy szerény kis üveg pálinkát is mellékeltek. (Hiszen jól gondolták éppen, csak hát a szabályzat...) Az ör felmutatja a bűnös portékát. Ahítattal pislogunk a begyes kis palackra. Aztán ünnepélyes lassúsággal, két ujj közepé csipetve elviszi a legközelebbi mosdóig, és klutty... klutty... Mintha zsinóron húznák a tekintetünket, úgy nézünk utána. A lefolyó elnyeli a drága italt, az illat azonban lassan, alattomosan szétkúszik a folyosón, mint a novemberi kód.

— Szilva — sóhajt a kajlabajszú.

— Az — hagyja rá a szőrösfülű — szatmári!

A definíció tökéletes, ellen-vélemény nincs. Hiába, a börtön, úgy látszik, mégsem azoknak a gyülekezete, akik életük nagy részét kertészkedéssel és virágneveléssel töltötték...

Barta Mihály
elitelt Hajdú-Bihar megyei Bv. Intézet

„Óvatosan, megfontoltan...”

Újságicikk: „... Az útke-reszteszódásban nem adta meg az elsőbbséget a jobbról megengedett sebességgel közeledő teherautónak, amely az összeitkőzés után még több méteren keresztül görgette maga előtt a személyautót, majd kivágta a járdára. A gépkocsi vezetője, felesége és az egyik gyerek a helyszínen, a másik gyerek a kórházban meghalt. A családból csak a legifjabb maradt életben: túl van az életveszélyen. Az autót vezetőjének három éve volt jogosítványa, gyakran hajtott át ezen a kereszteződésen. Mindig óvatosan, megfontoltan vezetett, csak most az egyszer nem. Vajon mi okozhatta a pillanatnyi kihagyást, ami négy ember halálát idézte elő?”

Névnapot ünnepeltünk egy jókedvű társaságban, s ahogy

ilyenkor szokás, koccintottunk is a felköszöntés után. Egy valaki volt csak, aki — keservesekeket nyelt — kimaradt a „körből”, és savanyúan szörpölgette a szódavizet. De ő kocsival volt.

Telt az idő, emelkedett a jókedv, kezdtünk feloldódni, nagyokat nevtünk; a gépkocsitulajdonos pedig, hosszasan rábeszélés után, végre elhatározta magát: — Hívok majd egy taxit, és holnap eljövök az autómért. Itt a poharam!

Múltak az órák, s a vendégsereg lassan-lassan fogyatkozni kezdett. Az utolsó csoporttal mentem el. A kapu előtt egyikünk félkomolyan odafordult a bennünket udvariasan lekísérő házigazdához:

— Gábor, két kérdésem van hozzád. Milyen itt a közbiztonság, és van-e itthon ötvenezer forintod?

A megszólított nagyot nézett, nem értette a két kérdés között az összefüggést. A magyarázatra nem kellett sokáig várnia:

— Te beszéltél rá Hédi arra, hogy koccintson veled, és ezért kellett itthagynia az autóját. Ha ellopják, vagy valami baja történne, ki kell fizetned a kocsit árát. Remélem, egyetértesz velem?

— Természetesen — nevette el magát a kérdezett. — Annnyira egyetérték, hogy ünnepélyesen tanuskodni hívom a tisztelt vendégsereget: nézzük meg együtt az autót, meg van-e még?

A beszélgetés közben odaértünk a kérdéses járműhöz. Illeive... a helyéhez. Az autót nem volt ott.

Egy pillanat alatt elkomolyodott mindenki, a jókedv szétoszlott az éjszaka sötétjében. A tréfa a visszajára fordult...

Másnap reggel az első dolog volt föl hívni az előző este házigazdáját: tud-e már valamit az autóról?

Tudott. A tulajdonos, miután elbúcsúzott tőlünk, szépen beleült, és taxi helyett a kocsival ment haza.

Néhány nap múlva véletlenül összetalálkoztunk, és önkéntlenül kiszalad belőlem a kérdés:

— Hédi... ha valami baj történt volna... erre nem gondolt?

— Miért történt volna? — hangzott a csodálkozó válasz. — Ilyenkor tízszer olyan óvatosan, megfontoltan vezetek mint máskor.

Ez az este jutott eszembe a bevezetőben idézett cikk elolvasása után. Hogyan is írta az újság?

„Mindig óvatosan, megfontoltan vezetett, csak most az egyszer nem. Vajon mi okozhatta a pillanatnyi kihagyást, ami négy ember halálát idézte elő?”

— H —

Munkaidő után...

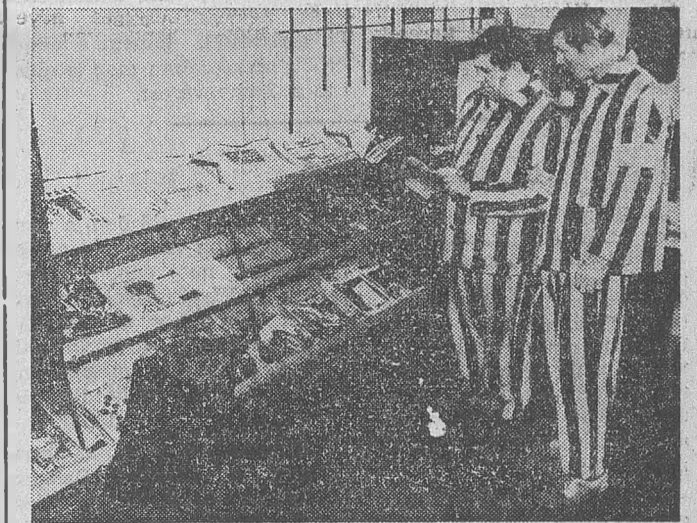
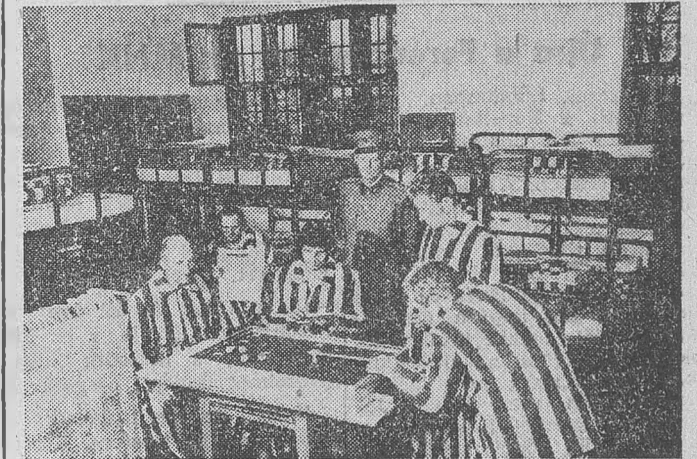
A földéken folyó munka a tavaszi munkák. Rengeteg a ten-nivaló. Kora reggel indulnak a brigádok munkahelyükre, és fáradtan, késő délután térnek vissza. A mezőgazdasági munka még most — gépek segítségével — sem könnyű. Munka után jólesik a pihenés, a kapcsolódás, a felfrissülés.

A mezőgazdasági intézetekben is egyre több lehetőség van a szabad idő kultúrált elöltésére, az „aktív pihenésre”.

Képriportunkban az Állam-pusztán levő szigorított börtön fokozatú elitáltak pihenését, kikapcsolódását örökítettük meg fényképezőgépünkkel. — A jól felszerelt könyvtárban több ezer könyv közül válo-

gathatnak az elitáltak. A kinti élettel való „lépéstartást” szolgálja a könyvtárban megtalálható húsz folyóirat, heti- és napilap, képes újság, amelyek közül tetszés szerint választhatnak. A zárkában levő is könyvtár mellett nem hiányzik a sakk és a rehasztal sem...

— Zimm —

Bocsánat, de meghallottam...

„HŐS”

(Hogy miért állítok be „hős”-nek egy kisnyuszt? Egyszerű. Ha egy embert állítanék oda, akkor kinevetnének engem! Így meg nevéssék ki a kisnyuszt!)

A kép ismert. Nagy nyúllakoma az erdőszélen. A kisnyuszt is alaposan felöntött a garatra. Hazafelé ment a nagy rét közepén már akaratán kívül is vége lett a dülöngélésnek, elesett, s pár perc múlva már aludt is. Szinte ebben a pillanatban indult el az erdőszélről a farkas, aki mindezt látta. Már közeledett a kisnyuszt-hoz, amikor feltűnt a szemből érkező kollégája.

— Hé! El attól a finom pecsenyétől!

— Micsoda?! — horkant fel emez harsányan. — Én vettem észre hamarabb! Enyém a nyúl!

— Azt már nem komám! — viczorogtak egymásra éles fogaikkal, míg végül verekedésre került sor, s az öldöklő küzdelemben halálra sebeztek egymást.

Jó idő elteltével felébredt a kisnyuszt. Álmosan törölgette szemét, amikor megpillantotta az egyik farkast vérbe fagyba.

— Ah! — hökkent meg hirtelen a borzalmas látványtól, s mikor hátralépett megbotlott a másik farkas tetemében.

— Hiába... — Mondta, miután meggyőződött mindkét farkas élettelen voltáról — hányszor megfogadtam már, hogy többé nem iszom, mert olyankor folyton csak verekszem!

★

Hát legyünk egy kicsit őszinték! Köreinkben nincsenek „hősök”? Dehogynem!

Fazekas Zoltán elitelt
Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Bv. Int.

la. Ahány soromat végigviszel a táblán, annyi doboz cigarettát kapsz tőlem este. All az alku?

A cigányfiú majd meggedbed a cigarettáért. Tudja ezt Réti, azért is hozakodott elő az ajánlattal.

— És honnan van neked annyi cigarettát? — bizonytalankodik a fiú.

— Van, és kész! Ha jókat akarsz füstölni, megalkuszunk. Rendben?

— Hát... rendben. Viszem az egyik sorodat.

— Rendes krapek vagy, mintha nem is lennél cigány!

A fiú szeme megrebben egy pillanatra, de végül azt mondja:

— Csak vigyázz ám nagyon, a törzsőrmester észre ne vegye! Nagyon megjár! Hajolgass, mintha két sort szednél. Érted?

— Miért ne érteném? Van eszem!

Ez volt délelőtt. Estig három sor borsót szedett fel a cigánygyerek Réti helyett. Este jelentkezett nála a három doboz cigarettáért.

— Honnan az istenből? — röhög a képébe Réti. — Nekem is csak egy van. Nesze öt szál cigi. Mit bámulsz?

Tüdőrákot kapsz ám attól a sok bagótól! Fogd, és tűnj el!

— De... dehát... nem ebben egyeztünk...

— Tartod a pófád, vagy beverem! — sziszegi Vinnetou, és mellbe vágja a cigányfiút.

Ez a nap is ugyanúgy telik, mint a tegnapi. A délelőtti tikkasztó hőség fokozódik. Fodoron már a kivonuláskor látszott, hogy nincs inyére a munka. Megelégette. Le-le-maradozik a többtől.

— Igyekezzen! — hangzik az ór figyelmeztetése.

— Felügyelő úr, jelentem... — egyenesedk fel és fordul szembe Fodor a törzsőrmesterrel —, nem bírok jobban dolgozni!

— Mi az, hogy nem bír? Ezzel a fizikai erővel még többet is kellene végeznie! Gyerünk, gyerünk, megy az, csak akarni kell! — lép tovább a törzsőrmester.

A következő fordulóban Fodor még jobban lemarad. Ismét utolsó a munkacsapatban. Összevillan a szemük Réti-vel. Mi lenne, ha egyáltalán nem dolgoznék? — villan át Fodor agyán. És máris kilép, egyenest a törzsőrmester elé.

— Törzsőrmester úr, jelen-tem, én itt nem dolgozok tovább!

— Mi az, hogy nem dolgozik?

— Mielőtt ide kerültem, sem dolgoztam. Itt megpróbáltam, de érzem, hogy nem megy. Elhatároztam, hogy én ugyan nem fogok maguknak egy fillér ára munkát se végezni!

Büszkén önnön bátorságára, fészeken tekint a törzsőrmester szemébe. Érezeti, hogy amit közölt az visszavonhatatlan.

A törzsőrmester tapasztalt ember, volt már dolga ilyen Fodor-félekkel, szinte várta, mikor fog fellázadni.

— Jól meggondolta, amit mond? Megfontolta, amit tesz?

Tudja, hogy a munkamegtagadás milyen következményekkel jár?

Fodor elhúzza a száját.

— Nem dolgozom! Így döntöttem!

A törzsőrmester felemeli az oldalán lógó URH-készüléket, s jelenti az esetet a parancsnokságnak. Fodor kicsit elbizonytalanodik, már mondana is valami mást, de nincs rá mód...

Egy óra sem telt el az eset után, kopogtatnak az ajtómon. Az ór jelenti, hogy Fodor István eliteltet elővezet. Az erőteljes, jó fizikumú, szőkésbarna fiatal férfi megáll előttem. A hírhedt Bika, a Winnetou-banda vasökle,

állkapcsok tördelője. Nézem őt...

Itt áll előttem Bika: a gatlás nélküli bűnöző. Külsőleg pontosan olyan — így megnyirva, a „börtön-divathoz” igazítva — pedig különösen —, mint bárki más, aki dolgozik életét éli az országban, a világban. Olyan, mint az életkorban hozzá hasonló többiek. Nincs összenőtt szemöldöke, ami Lombroso szerint az erőszakosság jele, nincs szögletes feje, ami Lombroso szerint a gondolkodás képességének deformációja. Ez a Fodor fejlett testű, életerős, jóképű, férfias megjelenésű ember. Így, borsószedőként természetesen nem oly vonzó jelenség, de nem is taszító.

Lombroso elméletére azóban mindenképpen élő cáfolat.

— Miért van elitelve? — teszem fel elsőként a szokásos kérdést, pedig mindent tudok róla.

Megvonja a vállát:

— Hát... különböző dolgokért...

— Pontosabb választ kérek!

— Hát... közveszélyes munkakerülés, erőszakos nemi közösülés, rablás és lopás... ilyesmik...

— Ilyesmik. Szép! Mennyire ítélte a bíróság?

— Öt évre.

— Mióta van itt?

— Egy hete.

— Kioktatták arra, hogy a büntetés időtartama alatt dolgoznia kell?

— Igen.

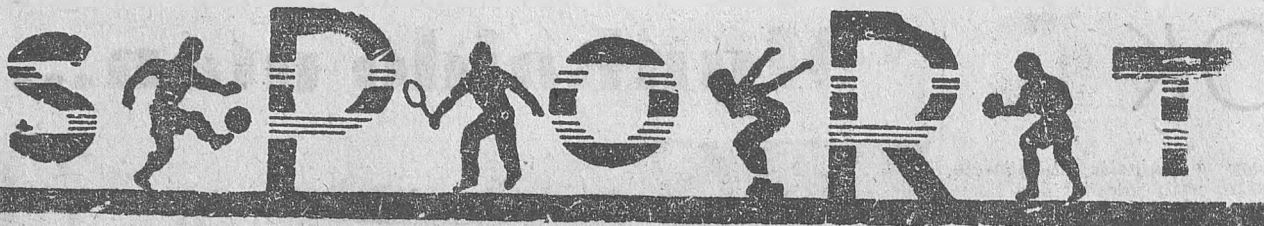
— Tudja, hogy a munkamegtagadás a legsúlyosabb fegyelmi vétségek egyike?

— Igen.

— És akkor miért tagadta meg a munkát?

— Mert nekem így tetszett! — vágta a szemem közé cinikusan, szemtelenül. — És nem is fogok dolgozni!

T. K.
(Folytatása következik.)

LABDARUGÁS:

Magyarország–Svájc 1:0

Lausanne-ban az olimpiai stadionban René Hüsey, a svájci kapitánya a mérkőzés előtt csak abban nem volt biztos, hogy hány góllal nyer a csapata. Alaposan tévedett...

Hamar kiderült, hogy a svájciak bizakodásának nagyobb volt a füstje, mint a lángja. Igaz, hogy a magyar csapat sem brillírozott, elsősorban a csatárjáték hiányzott.

Csaknem háromnegyed óráig tartott a két védelem „uralma” a csatárok fölött. A 43. percben a kis Májer nagy szólója következett — két védőt is átjárt —, majd Fazekas beadásból nagyszerűen eltalált lövéssel küldte a labdát a jobb felső sarokba (1:0).

Szünet után a svájci csapat diktált, a magyar védelem olyan nehéz percekkel élt át,

hogy jobb lett volna, ha vége a találkozónak. De hol a hazai csatárok hibáztak, máskor meg Kovács L. bravúrosan védett.

Az erőgyensúly megtartására Baróti két új erőt vetett be, de a magyar együttes most már minden erejével az előny megtartására törekedett. Aztán mégiscsak megszólalt a korrekten bíráskodó francia Konrath sípja, a magyar csapat Lausanneban nyert 1:0-ra.

Kevesen gondoltak arra, hogy ezen a mérkőzésen a favorit leckét kap egy olyan csapattól, amelynek többsége most esik át a tűzkeresztségen, s lámpalázzal is küzd, nemcsak ellenfelével. A második vonalbeli magyar válogatott — bár némelykor a szerencse is kegyelme fogadta — kiállta a próbát, győzelme azért is értékes, mert idegenben érte el.

Újra a Ferencvárosé az MNK

Akárcsak Londonban, Budapestben a Népstadionban is egyetlen gól döntötte el a labdarúgó kupadöntő sorsát május elsején. A zöld-fehérek tizenharmadszor vitték el a kupát, a kék-fehérek viszont a tizedikről maradtak le.

A döntőn 35 lövés és fejes szállt a két kapura (inkább azok felé), s ezek közül csak egy jutott túl a gólvonalon. Az arány azért nem alakult másképpen, mert Hajdú József és Bicskei Bertalan is nagyon jól védett; különösen az FTC kapusa remekelt: legalább három olyan védése volt, amikor a Fradi-szurkolók már „középkedésre” gondoltak.

A kapusteljesítményekről csupán még annyit, hogy egy esetben Hajdú, illetve Bicskei helyett is a felső lécs mentett: Takács bombájánál (11. perc), majd Nyilasi fordulásból leadott lövésénél (71. perc).

Dalnoki két és fél éve a Ferencváros edzője, s ez idő alatt már a második kupagyőzelmet ünnepli csapatával.

Nem szégyenkezhetett a vesztes csapat mestere, Keszthelyi Mihály sem, hiszen csapata nemcsak versenyt futott a győztesrel, hanem a döntő több szakaszában meg is előzte a Ferencvárost.

Kupák

A Wembley-stadionban 100 ezer néző előtt került sor az angol labdarúgó-kupa 75. döntőjére, amely óriási meglepetéssel végződött. A másodosztályú Southampton együttese 1:0 (0:0) arányú győzelmet aratott a nagy favorit, Manchester United ellen. A találkót eldöntő gólt a 82. percben a balszélső Bobby Stokes szerezte.

A találkozón ezer rendőr vigyázott arra, hogy a szurkolók ne okozzanak botrányt. A

Biztonság mindenekelőtt

Az egész világon mind nagyobb közönséget vonz az autók, motorok vetélkedője. Hasonló a helyzet nálunk is: a pécsi Mecsek-ralli iránti érdeklődés túlnőtt a megye határain, a technika, a motor nemcsak a sportkedvelőket érdekli, hanem az országunkban egyre növekvő autóstábot is.

Ezeknek a versenyeknek vannak szigorú írott és íratlan szabályai, amelyek teljesítése a rendezők igen felelős feladata. Szomorú, hogy a legutóbbi verseny alkalmával elkövetett mulasztás emberéletbe került. Ez azért is elgondolkasztó, mert éppen a Mecsek-rallin már korábban is előfordult — szerencsére nem ilyen súlyos kimenetelű — baleset. Márpedig ez intő példa volt, csak éppen a következtetés maradt el, ugyanis a versenyautók előtt illetéktelenek ne tartózkodjanak a pályán, gyekeket ne futkossanak át az

úttesten. Természetesen tízezer néző mellé nem lehet ugyanannyi rendezőt állítani, de bebizonyosodott, hogy az általános felhívásokon kívül egyéb biztosító intézkedések nem történtek, különösen a veszélyes szakaszon. Az is kérdéses, hogy a mecseki pályán egyáltalán versenypályának nevezhető-e. Nemcsak a rossz útfelület miatt, hanem azért is, hogy a nézők kellő távolságra helyezkednek-e el, s biztosított-e a versenyzők, nézők testi épsége.

Bármennyire szomorú volt a viadal befejezése, nem arról van szó, hogy a hagyományos Mecsek-rallitörténet a hazai autó- és motorkerékpár-versenyek listájáról. De arról igen, hogy a jövőben csak a szükséges rendszabályok hiánytalan végrehajtásával szabad a startot engedélyezni. Különben a népszerű verseny célja visszajárra fordult, és helyrehozhatatlan károkat okoz az itthon is mind erőteljesebben fejlődő autó- és motorke-rek-pár-sportnak is.

Viktor Szigyak olimpiai bajnok:

Féltem a kardot a géptől

Kétségtelenül Viktor Szigyak, a moszkvai CSZKA versenyzője volt nemrég a leghíresebb külföldi vendég. A 33 éves kardvívó hat világbajnoki és két olimpiai aranyérmet vallhat magáénak.

Két évtizede

A bajszos, szúrós tekintetű sportember jól ismert a Sportcsarnok pástján, csak úgy, mint a versenyzők, tv-nézők körében is, mert mint mondja:

— Oly sokszor jártam Budapestre, hogy hirtelenében nem is tudom pontosan. Arra emlékszem viszont, hogy első alkalommal elkéstem a versenyről. Nem a legjobb bemutatkozás volt.

Viktor — ahogy társai szólítják — csaknem két évtizede egy doneyeki iskolában fogott először kardot a kezébe, s forgatta hetenként két-három alkalommal.

— A virtuskodás, vitézkedés, megmutatni, ki az ügyesebb, ez vonzott ehhez a sporthoz — emlékezik vissza. — Ideált is gyorsan választottam. Ottthon Rilszkij volt a példaképem, oly könnyedén mozgott a páston, hogy azt mondták róla: hat évig is elég neki egy pár tornacipő. Rilszkijt nem utánozni akartam, hanem megtanulni tőle azt, ami számomra előnyös. Azt hiszem, valamennyire sikerült.

Azok a zsűrik...

Elégedett ember. Minszkben él (felesége mérnök, két kislánya, Tatjana két és fél, Valéria nyolc és fél éves), de közben sok időt tölt Moszkvában.

— Mindössze hét-nyolc óra az út — magyarázza. — Ez nem távolság. Budapestre ötven rubel az útiköltség, de ha a szibériai szülőfaluamba utazom, százhatvan rubelbe kerül. Az már messze van.

Alki nem látta versenyezni, beszélgetés közben el sem hinnie, hogy ez a végtelenül nyugodt katonatiszt a páston mennyi temperamentummal, olykor vitázva versenyez.

— Ez a kardvívás velejárója, s nem azért vannak viták a páston, mert hiányzik a gépi találatjelzés — mondja. — Véleményem szerint a vívást kell tökéletesíteni, s nem a zsűrit gépesíteni. A baj az, hogy a szabályokat, a találatok levezetését a zsűrik különböző módon értelmezik. Ha a versenyző látja, hogy a bírások nem biztosak a dolgukban, ez okot ad a különböző nem kívánatos jelenetekre. Régóta várom, hogy egyszer összeülnek a szakemberek, s egységes álláspontot találjanak.

Szinte mentegetőzik, nehogy technikaellenesnek tartsák, s érvel, hogy Budapestre látta a találatjelzőgépet modelljét, de nem nyerte el a tetszését. Amellett a gép átalakítását a vívást, a test bizonyos felületére korlátozta a találatot, s a felszerelés is drágább lenne.

Biztos a helye

— A kardvívás ősi sportág, tradicionális jellegét vesztené el a gépesítéssel — magyarázza. — Úgy tudom, a magyarok közül is többen hasonló véleményen vannak. Mindenesetre az olimpián minden marad a régiben.

Viktor Szigyak Montrealra készül. A helye már biztos a szovjet válogatottban, Krovopuskov, Nazimov és Vinokurov társaságában.

— Tippetem nincs, ki nyeri az aranyérmet — tér ki a jóslás elől. — Azt azonban elmondhatom, hogy nagyon szeretnék győzni az olimpián. De biztos vagyok, hogy ugyanígy gondolkodik minden ellenfelem. Megragadom az alkalmat, hogy a magyar vívóknak sikeres olimpiai felkészülést kívánjak.

KOSÁRLABDA

Franciaországi a Tisza Kupa

Szólnokon az utolsó napon, a Magyarország–Franciaország mérkőzésen dönt el, melyik csapat nyeri a félméter magas, hollóházi porcelán kupát. A magyarok veretlenül érkeztek ideig, míg a franciák kétszer is vesztesen hagyták el korábban a pályát: egyszer éppen a remekül szereplő magyar B-válogatott győzte le őket.

Még az első félidő végén is alig karnyújtásnyira volt az A-csapat a díszes trófeától, hiszen egy pontos előnyvel vezetett. Aztán a második játékrészben szertefoszlottak a győzelmi remények: a szellemesen kombináló és a kosárlabdát a szó igazi értelmében játszó vendégek 80–71-re nyertek. A magyar válogatott az utolsó 20 percre elfáradt. Az ünneplésre azért így is volt ok, Szabics Magdolna a franciák ellen ünnepelte 150. válogatottságát, Kiss Lenke pedig éppen századszor húzta magára a válogatott mezt. A második helyért zajló összecsapáson a korábban is igen ponterős bolgárok 106–75 arányú fölényes győzelmet arattak a románok ellen. A torna egyetlen mérkőzése volt, ahol sikerült túldobni a nőknél meglehetősen szokatlanul magas százas pontszámot.

Az 5–8. helyért vívott találkozók során a magyar B-válogatott nagy biztonsággal nyert az NSZK ellen 66–53 arányban, s a kubaiak is remek játékkal győzték le a csehszlovákokat. A Tisza Kupa végeredménye: 1. Fran-

ciaország; 2. Bulgária; 3. Magyarország A; 4. Románia; 5. Kuba; 6. Magyarország B; 7. Csehszlovákia, 8. NSZK.

A magyar válogatott egyetlen vereségével a 3. helyre szorult, míg előtte olyan csapatok végeztek, melyek kétszer is kikaptak. A torna rendezői minden bizonnyal nem a legszerencsésebben választották meg a lebonyolítási formát. Mégis: az ötnapos küzdelemsorozat nagy közönségsikert aratott Szólnokon.

NB II.

Kikapott az élvonal

Az NB II. labdarúgó-bajnokság versenyei meglepetése a tizenkét fordulónál veretlen és az első helyen nagy fölényrel vezető Dunaujváros a Tábor utcában kikapott a V. Izótlól. A forduló mérkőzésén a Budafok legyőzte a Volánt, s a Szolnoki MTE is megszerezte a két pontot a feljutásra pályázó KKFSE-vel szemben.

A bajnokság élcsoportja: 1. Dunaujváros 46, 2. Dorog 41, 3. Budafok 39, 4. Volán 36 pont.

Komló—FÖSPED
Oroszlány—Olajbányász
SZMTE—KKFSE
Budafok—Volán
V. Izótl—Dunaujváros
Dorog—Pécs
DVSC—Várpalota
Bábolna—Bp. Spartacus
Szekezd—Nagybányó
MÁV DAC—BVSC

3:0
1:2
2:1
2:0
2:0
3:1
3:0
1:2
2:0
1:3

INNEN-ONNAN

A nyár derekán sűrűn találkozik majd a kedves olvasó a következő névvel: Roger Rousseau. A XXI. olimpiai játékok szervező bizottságának elnöke korábban diplomata volt, Kanada nagykövete az egyik afrikai államban, s nyílt titok Montrealban, hogy arról álmodik: az olimpia után London vagy Párizs lesz új állomáshelye. Ehhez azonban arra van szükség, hogy az olimpia sikerrel záruljon, ez viszont nem megy a nemzetközi sajtó jóindulata nélkül. De az újságírókkal mostanában nincs kibékülve, főleg az európaiakkal. A mindig mosolygós „diplomataátlarc” mögül a képernyőn is kibukkan némi harag: „Mi mindent összeírtak a szervezetlenségről, arról, hogy Montreal nem képes megrendezni az olimpiát. Miért volt erre szükség?”

Rousseau, úgy látszik, elfeledkezett arról, hogy a szervezetlenséget nem az európai újságok találták ki, s főleg arról, hogy a kanadai lapok ma is első oldalon tárgyalják: vajon ki fogja fedezni a milliárdos deficitet? Az elnöknek erre is megvan a válasza: „Ezente 275 milliárd dollárt emészt fel a fegyverkezés. Mi ehhez képest az olimpiát négyévenkénti költségvetési hiánnyal?” S ha arra van szükség, hogy az olimpia körül minden kétséget eloszlasson, a szervező bizottság elnöke előveszi a legfrissebb montreali újságokat, és oldalas hirdetéseket mutat, szakácsokat, pincéereket és menedzsereket keresnek az olimpiánál. Mi ez, ha nem a játékok közeledtének legbiztosabb jele?

★

Egy mást követik a koninens nagy asztaliteniszversenyei, a sportág ma már világméreteket is a legnagyobbak közé tartozik. Ezért is fogadták érdeklődéssel mindenütt az ázsiai szövetség javaslatát, hogy az asztaliteniszt vegyék fel az olimpiai műsorba. A rokonszerv azonban önmagában nem elég.

SAKK

Kidolgozták a páros mérkőzés új szabályzatát

A világbajnoki páros mérkőzés győztese az, aki először nyer 6 játszmát. A játszmák számát nem korlátozzák, a döntetlenek nem számítanak. 5:5 állásnál a világbajnok megtartja címét, de a világbajnokjelölt jogot kap arra, hogy egy év múlva újabb mérkőzést játsszék a világbajnokkal, ugyanilyen feltételekkel.

Az 1978 tavaszi esedékes világbajnoki mérkőzésre ezt a szabályzatot dolgozta ki egy nemzetközi bizottság, élén dr. Max Euwe exvilágbajnokkal, a Nemzetközi Sakk Szövetség elnökével. A bizottság tagja volt Anatolij Karpov szovjet nagymester, a jelenlegi világbajnok, valamint a Szovjetunió, az USA, Jugoszlávia, Kuba és a Fülöp-szigetek sakkszövetségeinek képviselői.

Az olimpiai program további bővítésének kétségkívül sokfajta akadálya van, s így a kiszélesítés elöljárói jelentős. Az asztaliteniszre vonatkozó elgondolások védelmezői viszont abból indulnak ki, hogy a sportágak túlnyomó többsége fontos helyet kap a játékokon, miért hiányozna nekik akkor a legnépszerűbbek egyike? Annál is inkább, mert az olimpiai elismerés lenne az igazi fokmérője, hogy nemcsak a sportolók, s a közönség, hanem a hivatalos nemzetközi sportvezetés is elfogadja az évtizedes realitást: az egykori pingpong felöltötté vált utóda az asztalitenisz.

★

Beckenbauer legyőzte Liz Taylort, legalábbis a televízióban. Ugyanis a Spanyolország–NSZK labdarúgó-mérkőzést közvetítették Madridból, a másodikon ugyanabban az időben kezdődött egy játékfilm Liz Taylorttal: a nézők 60 százaléka azonban a labdarúgást választotta. Ha úgy tetszik, egy másik Taylor, a woolwerhamptoni mészárosmester játékvezető, aki a madridi arénában is világbajnoki színvonalon bíráskodott. Helmut Schön taktikai elképzelése mindenestre sikerrel járt, egy pontot hazavitt (1:1). A spanyolok kezében volt a mérkőzés, 1:0-os vezetés után azonban saját magukat és a közönséget kezdtek el szórakoztatni, aheylett, hogy további gólokat lőttek volna. Elég volt egy rossz leadás, és a Santillana góljával vezető spanyolok előnye Beer 30 méterről lőtt bombagóljával semmivé vált. Ha pedig hosszabbítás következett volna, aligha kétséges, hogy az erőnlétben is kifogástalan NSZK-csapat megnyeri a mérkőzést. Pusztá formális tétet a müncheni visszavágó? A spanyol kapitány, Kubala, másként vélekedik: „Még a szőnyegen vagyunk. Miért kellene vereségnek elkönyvelni azt, ami döntetlen? ... A madridi sorvány 1:1 után ez azonban csak sovány vigasz.

RÖVIDEN

Még mindig élnek a visszhangja a sportvilágban annak a harmas győzelemnek, amelyet Long Beachben az amerikai úszóbajnokságon a Verraszli–Hargitay–Sós trió aratott a 400 méteres vegyes úszásban a tengerentúliak felett. „A magyarok azért jöttek ide, hogy megalázzák az amerikai úszósportot?” — ezt a kérdést egy chicagói újságíró tette fel az Egyesült Államok úszósportja történetében páratlan eset után. A „hihetetlennek” minősített győzelemről az egész világ sportsajtója a legnagyobb elismeréssel ír.

BECS: Barátságos válogatott labdarúgó-mérkőzésen Ausztria 1:0 (0:0) arányban legyőzte Svédországot. A mérkőzést a magyar Petri vezette. A gólt a 47. percben Pirkner rúgta.

LIVERPOOL: A labdarúgó UEFA Kupa döntőjének első mérkőzést játszotta 50 ezer néző előtt a Liverpool a belga FC Brugge ellen. Jó iramú, küzdelmes mérkőzésen az angolok némi szerencsével 3:2 arányban győztek. A brugesi-iek így a visszavágón behozhatják a minimális hátrányt.

Már itt a tavasz a Szovjetunióban is, de a műkorcsolyázók és jégátvezetőknak csak most rendezték meg Volgográdban. A nőknél az aranyérmet az új nagy tehetség, a 12 éves Jelena Vodoreva nyerte el, aki az idén már a nagy nemzetközi versenyeken is felhívta magára a figyelmet.

TEL AVIV: Izrael labdarúgó-válogatottja 0:0-ra játszott Dél-Koreával, s bekerült a montreali olimpiai labdarúgóturna résztvevői közé. Az első találkozóan az izraeliek idegenben 3:1-re győztek.

TUDOMÁNY • TECHNIKA

Az anya alkoholizmusa a magzat fejlődési rendellenességéhez vezet

Az anya krónikus alkoholizmusa, mindenekelőtt a terhesség alatti mértéktelen alkoholfogyasztás nemcsak a magzat fejlődési rendellenességeihez vezethet, de torzszülések is okozhat. A néhány év óta tudományosan mind többször megfigyelt zavar, amelyet K. L. Jones 1973-ban „mehen belüli alkohol-szindrómá”-nak nevezett el, megmutatkozik a testi és szellemi fejlődésben, az arc, a szív, a csontozat, a nemiszervek vagy a bőr rendellenességeiben. Már régebben is sejtették az okozati összefüggést az anya alkoholizmusa és a gyermek torzulásai között, annál is inkább, mert ilyen esetekben nem mutatható ki a kromoszóma-analizisek során örökletes rendellenesség. A brit-kolumbiai, vancouveri egyetem Vah Jen Ce és Melvin Lee most patkánykísérletekkel bizonyították az okozati összefüggést. A két tudós patkánynőstények egy csoportjának öt héttel a párosztatás előtt és azután csak olyan folyadékot adott inni, amelyben ezer mil-

liliter vízhez harminc gramm alkoholt kevertek. A kontrollcsoport tagjai tiszta vizet ittak. Mindkét csoport tagjai kb. egyforma arányban váltak vemhessé, a csak vizet ivók 90 százaléka világra is hozta kicsinyeit, míg az „alkoholisták”-nak csupán 50 százaléka és kölykeiknek nemcsak kisebb testsúlyuk volt, de kisebb fejjel, száraz, durva, túlságosan laza bőrrel, vörös foltokkal születtek, egészen „zsugorodott” benyomást keltettek.

Ez is igazolja, hogy alkoholista anyáknál az átlagosnál nagyobb arányú vetéléssel, a kihordott magzatoknál pedig rendellenességekkel kell számot vetnünk. Mint L. Reinhold, a mainzi egyetem gyermekklinika kutatója a müncheni orvosi szaklapban nemrég kifejtette, az eddigiek alapján ajánlatos az alkoholista nők terhességét megszakítani, akkor is, ha az alkohol-szindrómát mutató és figyelemmel kísért gyerekek még túl fiatalok is ahhoz, hogy jövődől kilátásairól biztosat mondhatson a tudomány.

Kormányozható léghajó az Északi-sarkon

Nyikolaj Blinov, a neves szovjet sarkkutató azt javasolja, hogy az eddig megszokott, jégben úszó kutatóállomások helyett dolgozzanak a tudósok az léghajókkal.

Az úszó jégtáblákra szerelt obszervatóriumok immár negyedik évtizede segítik a kutatókat az északi tengeri út időjárásának és jégviszonyainak prognosztizálásában. Az elmúlt ősszel kezdte meg tevékenységét az „Északi-sark” elnevezésű sorrendben a huszonharmadik arktiszi megfigyelőállomás.

Ezt a munkát a kormányozható léghajók még eredményesebben végezhetik el — állítja Nyikolaj Blinov, a leningrádi artikai és antarktiszi intézet munkatársa. A kormányozható léghajó nagy előnye — hangsúlyozza —, hogy mozdulatlanul képes lebegni az óceán felett. Ez lehetővé teszi, hogy összehasonlítható adatokat nyerjünk az Arktis valamely meghatározott körzetében a hidrológiai rendszer dinamikájáról. Az óceánon állandóan sodródó megfigyelőállomások segítségével ez megvalósíthatatlan volna. Napjainkban — állítja Blinov —

a kormányozható léghajó megbízhatóbb a jégtáblánál, hiszen nem törhet össze, s nem fenyegeti az a veszély sem, hogy a melegebb vizekre sodródva felolvad.

A mai kormányozható léghajót nem fenyegeti — Nobile „Italia” nevű léghajójának sorsa sem — az Italia a húszas években tett északi-sarki útján járt szerencsétlenül. A leningrádi, kijevi és más tervezőirodák elvben elhatározták, hogy megtervezik a sarkkutatóshoz felhasználható kormányozható léghajót, amely teljesítéssel megfelel majd az Északi-sark követelményeinek. Tartós szintetikus anyagból állítja majd elő, héliumgázzal fogják megtölteni, meghajtásáról pedig gazdaságos gázturbinára — később atommotor — gondoskodik majd. Az ilyen jármű éjszaka is tud repülni, bármelyik évszakban, és sem az eljegesedés, sem az erős szelek nem fenyegetik biztonságát.

Ha a szovjet ipar rááll a kormányozható léghajók gyártására, a sarkkutatók az első megrendelők között lesznek — mondotta Blinov.

Mi van a szendvicsen?

Mindenekelőtt egy hajdanvolt személynek, John Montagu(e) of Sandwich grófnak a neve. Ez a 18. században élt angol férfiú állította össze először „béllet zsömléket”, hogy a szokásos étkezéssel se kelljen félbeszakítania az „ördög bibliájának”, a kártyának forgatását.

Ezen a művelődés- és nyelvtörténeti emléken kívül izletes falatokat is találunk a szendvicsen, a szendvicsben. A szendvicsen akkor, ha vajás kenyérszeletek helyezik a finomságokat. A szendvicsben pedig olyankor, ha két kenyérszelet vagy két fél zsömlé közé rakják, mi „szem-szájnak ingere”.

Hogy ez a „szerkezet” mennyire szemléletformáló, tanúsíthatja a szendvics mindinkább terebélyesedő jelzői használata. A szendvicsember (sandwich-man) mellette és hátán nagy hirdetőest hordozó alkalmi munkás a tőkés országokban. A szendvicsfal a könnyűszerkezetes építkezésben ismert előregyártott elem: két (aluminium) lemeze között hő- és hangszigetelő réteget tartalmaz. Nemcsak falat lehet szendvics módra gyártani, hanem politikai beszédet is. Annak idején a sajtó hírt adott Gerald Ford, akkor még amerikai alelnök szendvics bírálatáról. Miben különbözött ez a megszokottól? A „csomagolásban”, az amerikai politikus ugyanis két dicseret közé csúsztatott egy bírált megjegyzést. Ily módon a kormányzat híveinek és ellenzékieknek is kedvében járt: bírált ugyan, de nem az látszott a legfontosabbnak.

A szendvics jelzői szerepkörében — mint látható — elég nagy népszerűsége tett szert. Térhódítását alighanem tömörségének köszönheti. És természetesen a divatnak, amely szerencsére múlandó, mint néhai Sandwich úr heves kártyaszennvedéle.

Majomkísérlet a Kaukázusban

Hogyan érzik magukat a forró éghajlathoz szokott egyenlítő vidéki állatok Dél-Oroszországban, egészen más fajta éghajlati körülmények közepette? Erre a kérdésre keresték a választ a szuhumi majomiskola létrehozói. Eddig minden akklimatizálási kísérletet a 27. szélességi fokról délre fekvő trópusi és szubtrópusi övezetekben végeztek. A szuhumi tudósok Krasznodar határterületének erdeiben, körülbelül a 43. szélességi fokon — tehát a majmok természetes lakóhelyétől jóval északra — kezdték meg kísérletüket.

Mi a kísérlet jelentősége? A majomállomány világszerte gyorsan csökken. Nemcsak azért, mert az emberek vadásszák és a ragadozók pusztítják őket, hanem elsősorban azért, mert a városok, utak és autópályák építése, a szántóföldek területének növelése miatt összezsugorodnak az erdős vidékek.

Sok szakértő attól tart, hogy a vadon élő majmok száza-dunk végéig kipusztulnak. Csak a rezervátumokban és állatkertekben marad belőlük.

A szuhumi majomiskola az egyik legrégebbi és legnagyobb a világon. Évente mintegy 300 kis majom születik itt, főként pávián és makákó. A majmok tágas kifutókban laknak, télen fűtött helyiségekbe költöztetik őket. De az egyik különösen hosszú telet, amikor a hőmérséklet mínusz 10–11 fokra is lesüllyedt, a majmok szerencsésen átvészelték a kifutókban, ahol csaknem három héttig maradtak.

Érdekes megfigyeléseket nyújt az állatok magatartása a számukra teljesen új körülmények között. A majmok

éppúgy, mint az emberek, a hóban legkevésbé a már kitaposott ösvényeken közlekednek. Sokszor játszanak is: például högylókat görgetnek, akár a gyerekek. Az orvosok is tanúsítják: a szabad levegőn telelt majmok nem betegeskedtek többet, mint azok, amelyek fűtött helyiségben laktak.

A majomiskolában az állatok állandó orvosi felügyelet alatt vannak. De boldogulnak-e az új körülmények között emberi segítség nélkül? Milyen fajok alkalmazkodnak a legjobban az új éghajlathoz? Milyen az akklimatizálódás biológiai folyamata? Milyen fiziológiai változások mennek végbe szervezetükben? Hogyan alakulnak a csoportok? Miben különböznek a természetes körülmények között élőktől? Mindezekre keresnek választ a tudósok.

A kísérlet végrehajtásához a fekete-tengeri Taupsze kikötőt délkeletre fekvő erdőségeket választották. Ezen a gyéren lakott vidéken az erdő a tengerpart közelében kezdődik. A telek jóval enyhébbek, mint más kaukázusi erdőkben.

Az első tél nem volt kegyes az „áttelepültekhez”. Minsz 17 fokos fagyok mértek, bőségesen havazott, gyakran éles északkeleti szél fújt. A leghidegebb napokon a majmok a számukra épített házacskába bújtak.

Tavasszal bebizonyosodott, hogy a kaukázusi kísérlet eredményei biztatóak. A majmok jó egészségben maradtak, sűrű bundájuk fényesen csillogott. Az állatok jól tápláltak, mozgékonyak voltak. Jól közérzetük bizonyítékaként sok kismajom született.

Veszélyesebb a ráknál

Szinte senki sem tulajdonít fontosságot a kérdésnek, többnyire úgy tréfálkoznak vele kapcsolatban, mintha a cigarettázás elkerülhetetlen velejárója, afféle luxusadó lenne, amit a dohányosoknak az élvezetért kell fizetniük. Pedig a dohányosok bronchitise igen komoly dolog. Az orvosok viszont nagyonis tisztában vannak azzal, milyen elváltozásokat okozhat ez a krónikus bronchitis a dohányosok tüdejében.

A krónikus bronchitis több halálos áldozatot szed, mint a tüdőrák, a tuberkulózis, az asztma és a tüdőgyulladás együttvéve. A krónikus bronchitissal kapcsolatban végzett kutató munka kiderítette, hogy a betegség gyakrabban támad a téli hónapokban, főként az esti és reggeli órákban idéző elő köhögési rohamokat. Gyakoribbak a rohamok, amikor a barométer süllyed, és fokozódik a levegő nedvességtartalma, vagy amikor a levegő szennyezett. Túlszűrt helyiségekben is gyakrabban lép fel fulladásos köhögés.

A dohányfüst a tüdőkben krónikus gyulladást okoz, ami idet elő, amelynek következményeképpen összehúzódik a hörgők, különösen a kisebb átmérőjű tüdőhólyagoc-

Lengyelország sóra épült

A legújabb kutatások szerint Lengyelország területének mintegy háromötöde alatt só található. Egy kétszázötvenmillió évvel ezelőtt itt elterült melegvízi tenger lerakódásából származik. Egyes területeken a só 3000–5000 méter mélységben húzódik, az egykori tenger partjainak közelében pedig — Nyugat-Lengyelország vidékén — 300–700 méterrel a felszín alatt bukkannak sóra.

A sótelepek átlag 300–1000 méter hosszúságban húzódnak.

KIS TÖRTÉNETEK

Híres emberekről

Mednyánszky László, aki festményein nagy emberiséggel ábrázolta a földteleket, nincstelenek, csavargók éhségtől mart arcát, kiéhezett testét és nyomorult rongyait — maga is egyszerűen öltözködött. Báró létére sokszor kopott, foszlott ruhában járt, és nem törődött vele, hogy az osztálybábeliek, a mánások fintorognak vagy felháborodnak.

Ilyen ágrólszakadt gúnyában látogatott el másodmagával egy grófi ismerősehez. Figyelmet nem keltette el, hogy mikor bejelentették magukat, az inas őt mély megvetéssel mérte végig. Azt is észrevette, hogy vele érkezett barátja kinosan topog, és restelli társának palotába nem illő külsejét.

A látogatás után, mikor kifelé jöttek, Mednyánszky odasúgta barátjának:

— Bocsáss meg, van nálad tíz korona...?

— Van — feleli a más-

sik. — Miért?

— Add ide, légy szíves, szükségem volna rá.

Mednyánszky megkapja a két ezüst ótkorondát, az inas markába nyomja:

— Fogja barátom.

Az inas a rongyos vendégre, majd a markában levő ötösökre bámul, és mélyen meghajlik:

— Köszönöm alázatosan.

Kint az utcán társa megállítja a festőt:

— Ne haragudj — kérdi tőle —, mi ütött beléd, hogy tíz korona borravalót adtal az inasnak?

— Nézd, kérlek — mondja szerényen, de finom éllel Mednyánszky —, nem akartam, hogy szegénykedne kelljen toprongyos barátod miatt...

Zajártalom: Jóvátehetetlen halláskárosodások

Ha környezeti ártalmakról és környezetvédelemről beszélnek, elsősorban levegőszennyeződésre gondolnak és a növényzet károsodására. Még mindig túlságos türelmet tanúsítunk az egészségkárosító zajjal szemben.

Hallásunk az egyik legfontosabb kommunikációs forrásunk, amelynek jelentőségét nehéz túlbécsülni, mind a beszéd, mind a gyermekkori intelligencia-fejlődés szempontjából. Megfigyelték például, hogy a vak sakkosok sokkal jobb játékosok, mint a süketek.

Az emberi fül a természetes zajok csodálatosan széles hangerőskáláját képes befogadni. A mesterséges zajhoz való alkalmazkodási képessége viszont korlátozott. A technika erős zajához mindenekelőtt azzal alkalmazkodik, hogy fel-emeli a hallóküszöböt, kikapcsolja és megvédi a károsodástól a legérzékenyebb érzékelőket. A zaj erejétől, időtartamától és frekvenciaösszetételétől függ, milyen fokú és milyen hosszú időre szól ez a védekezés. Ha a zaj igen hosszantartó vagy igen erős, az átmeneti nagyothallás véglegessé válhat.

A káros zajhatás másik következménye lehet, hogy az embernek különböző hangerővel és módokon, de állandóan cseng a füle, ami az érintett

számára a nagyothallásnál is sokkal kínosabb.

A zaj elsősorban azzal károsítja, hogy a belső fül bazi-láris membránjának szőrsejtjeit kisebb vagy nagyobb mértékben elpusztítja, s ezeket semmilyen gyógyszer, semmilyen kezelés többé nem pótolhatja.

A zaj azonban nemcsak halláskárosító. Az emberiség kezdetől fogva veszélyként érzékelte. Ezt az ösztönt nem lehet „leállítani”: mélyen a tudatalattiba ágyazott és a szervezet hormonális reakciói kapcsolódnak hozzá. A zaj fohatása a fokozott adrenalin-kiválasztás, ennek következménye pedig a csökkent pulzus-frekvencia, a felszökő vérnyomás, valamint vércukor és kö-tetlen zsírsavtartalom. Váratlan zaj összerezenést, hirtelen izomösszehúzódást, szívdobogást okozhat, és ha huzamos, hozzájárulhat a szív- és keringési betegségekhez.

A leghatékonyabb védekezés természetesen a zajforrásoktól, itt csak a zajt okozó motorok és berendezések tervezőitől várhatunk segítséget.

A zaj elleni küzdelem során az NDK különböző nagyvárosaiban mérték a zajszinteket és ennek alapján zajtérképet készítették, amelyek most már a zaj letűzésének alapját képezik.

Megtalpalt közmondás

VÍZSZINTES: 1. A kezdete annak, amit a cimbén ígértünk (zárt betűk: K, M, T). 13. Gép-kocsi-tulajdonosok. 14. Lelki-érték. 15. Római 950-es. 16. Nem távozik. 18. A hajó része. 19. Század rövidítése. 20. Részben kibír. 22. Idő előtt megöregedett. 24. Kül betű. 25. Jégkrisztályok alakjában lecsapódó pára (névelővel). 27. Madárak. 28. Madridi sportegylet nevében szereplő szó. 29. Szövevények. 31. Kerek szám. 32. Község. 33. Borsodban. 34. Hatalmas működő vulkán a Hawaii-szigeteken. 35. És a többi régies rövidítése. 36. A lantán vegyjele. 37. Bátorkodás. 38. Apró élelmiszer. 39. Személyes névmás. 42. Város a Naszály-tövében. 43. Zenei mű-szó (méréselt gyorsasággal). 45. A társadalmi érintkezés szabályainak összessége. 47. Seb után marad. 48. ... a hideg (ráz a hideg). 49. Szigetlakó nép. 50. Állatvízi jegy. 52. Elgondolás, a versben füstbe megy. 53. Hát-állomás Csehszlovákia felé. 54. Mocsárláz. 56. A hirtelen feleszmélés indulatszáva. 57. Csahos. 58. Talál. 59. Gépész-mérnök, a róla elnevezett villanymozdony megalkotója (1869–1931). 61. ... mi a kö-tyükanyó! 62. Gyenge Anna operabékesítő művésze (Anne...). 65. Kikapott.

FÜGGŐLEGES: 1. Okori tartomány Észak-Afrikában. 2. A menet vége! 3. Nagy otkai üzemünk. 4. Csupán. 5. Köz-utk is lehet olvasni. 6. Unfelj, makacs. 7. Az egyik városnort. 8. Pénz vagy inóság hivatalos átadása. 9. Ku-Klux... (fajlul-dozó amerikai szervezet). 10. Tab betű. 11. A mélybe. 12. Rákóczi szabadságharcának ka-landos életű ezrede (utóneve kezdőbetűjével). 13. A vízsz. 1.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
							14					
15			16			17		18				19
20		21			22		23				24	
25			26		27					28		
29				30		31				32		
33					34			35			36	
			37					38			39	
40	41		42			43					44	
45		46				47		48				
49					50			51		52		
53					54				55		56	
57			58				59			60		61
62		63				64		65			66	

sz. sor folytatása (zárt betűk: A, E, N). 17. Dell vitéz. 21. Indial maharadza felesége (egy Verne-regény címében is szerepel ez a szó). 23. Ital. 24. Mint a vízsz. 58. száml. 26. Rá-mosolyog. 28. Takarót tesz rá. 30. Szabadban elkerített rész a jószág részére. 32. Kiváló állatgyógyász, utcát neveztek el róla Pesten. 34. Keskeny faúrr. 35. Veszprém patakja. 38. Havasok a Dél-Kárpátokban. 39. A régi rómaiak bírságja. 41.

Büntetésből elvesz. 43. Mafla, málszajú. 44. Bünvádi eljárás van ellene folyamatban. 46. Gyulladás. 47. Kopolytús állat. 50. Az mondja, akl felveszi a telefont. 51. Fajdalom is lehet ilyen. 54. Testrészt. 55. Pince-szag (névelővel). 58. A román pénz többes számban. 60. Min-dig körbe jár. 63. Rövidítés alá-frások után. 64. E. P. 66. A régitől eltérő. Beküldési határidő: 1976. má-jus 22.

A Parlament Delegációs termében jegyzőkönyv és egyezmények aláírásával befejeződtek a magyar-román gazdasági, együttműködési vegyes kormánybizottság 13. ülészakának tárgyalásai.

Az ülésszak jegyzőkönyvét Havasi Ferenc, a Minisztertanács elnökhelyettese és Ilie Verdet, a Román Kommunista Párt Központi Bizottsága Politikai Végrehajtó Bizottságának tagja, a KB titkára, a kormánybizottság társelnöke írta alá.

A kishatármenti forgalomról Tordai Jenő és Marin Traistaru külkereskedelmi miniszterhelyettes írt alá megállapodást.

A kormánybizottság ülészakán értékelték az előző ülészak óta elért eredményeket. Beszámolt a fogadott el a kormánybizottság az 1976-80-as évekre szóló hosszú lejáratú külkereskedelmi megállapodás és az 1976-os évi árucserreforgalmi jegyzőkönyv teljesítésé-

Új áruházak a fővárosban, Kecskeméten, Kiskunfélegyházán

Az ország legnagyobb kiskereskedelmi vállalata, a Centrum tartott sajtótájékoztatót. A tavalyi 8,4 milliárd forint forgalommal szemben, az ország 31 Centrum áruházában az idén 9 milliárd forint feléti, forgalmat kívánnak elérni. Az ehhez szükséges áru beszerzése — amint azt a Centrum vezetői mondták — az eddiginél nagyobb gondot jelent. Ennek ellenére remélik, hogy az áruválaszték színvonalát tartani tudják. Több hazai gyárral hosszú lejáratú szerződést kötöttek a szükséges áruk szállítására. Néhány új monopolcikkelt gazdagodik a Centrum áruházak választéka, ezek többnyire könnyű, könnyen kezelhető, pamutból és szintetikus szálból készült méterárúk és ruhadarabok.

A vállalat öt éves tervében

Öt év alatt 45 ezer hektár erdőtelepítés

A negyedik öt éves tervidőszakban az erdőgazdálkodás lényegében teljesítette előirányzatait. Sikerült 60 ezer hektáron új erdőt telepíteni, az erdőfelújítások pedig érték a 78 ezer hektárt. A bruttó fakitermelés, a tavalyi 6,8 millió köbméter kétszáz-ezer köbméterrel haladta meg a tervezett mennyiséget, viszont a termelési veszteség, a hulladék növekedése miatt — az ellátás és az export szempontjából számba vehető — nettó fakitermelés nem érte el a tervezettét. Ugyanakkor fatermékimportunk az utóbbi években az előirányoztnál kisebb mértékben, az exportunk pedig azt meghaladó ütemben növekedett.

A tervidőszak utolsó éveiben bekövetkezett — a népgazdaság egészére hátrányosan ható — világgpiaci változások az erdőgazdaságot és a faipart előnyösen érintették. Ez a tény számottevően növelte az erdőgazdaság és a faipar népgazdasági jelentőségét.

Az ötödik öt éves terv a megváltozott körülmények figyelembevételével a hazai nyersanyagforrások jobb kihasználását, a fakitermelés növelését, a magas, a húsz százalékos meghaladó hulladékfa-mennyiség csökkentését és jobb hasznosítását írja elő. Új erdők telepítése céljára — a népgazdaság teherbíróképességének megfelelően — az előző időszaknál kisebb összeg jut. Az elkövetkező öt évben így is mintegy 40-45 ezer hektár új telepítésre lesz lehetőség. Emellett mintegy 95 ezer hektár erdőfelújítás is megvalósul. A lehetséges új erdőtelepítéseket elsősorban azokra az erdősítésre kijelölt területekre összpontosítják,

Tolna megye ötéves terve

A Tolna megyei Tanács ebben az ötéves tervben mintegy 700 millió forinttal többet fordít a fejlesztésekre, mint 1971-1975 között; a rendelkezésre álló 2,2 milliárd forint jelentős részét költik lakásépítésre, a járulékos létesítményekre. A tanácsok csaknem 1800 családot juttatnak új otthonhoz, ezenkívül a megyében további hét és fél ezer lakás épül, zömmel családi házakban, vállalati-állami, egyedi társasház, és telepszerű magánlakás-építés formájában.

Félmilliárd forintot fordítanak arra, hogy 1980-ra valamennyi kiemelt település, s ezzel együtt a megye lakosainak már 82 százaléka közműves vízellátásban részesüljön. Nagyarányú szennyvízelvezető és tisztítóhálózat-építési munkákat kezdenek meg. E munkálatoknak többek között Szekszárd, Tamási, Dombóvár, Bonyhád, Paks, Gyöngyös, Simontornya, Bátorfajka, Hódmezővásárhely és Fadd-Dombóvík vándortelep lesz a színhelye.

Az egészségügyi-szociális ellátás javítására bővítik a megyei kórház szülészeti, s befejezik az elmeosztály építését. A paksi atomerőmű építéssel összhangban készül el a tervidőszakban Szekszárdon a KÖJAL korszerű megyei központja. Bonyhádon és Tamásiban járási rendelőintézet épül. A tanácsok fejlesztési lehetősége 490 új bölcsődei hely átadására elegendők, elsősorban Bonyhádon és Simontornya részén ezekből. Az új bölcsődék révén 10,8-ról 14,8-ra emelkedik a száz gyermekre jutó bölcsődei helyek száma. A megyeszékhelyen 120 személyes nővérszállást, Sárpilisán pedig 60 személyes szociális otthon nyitnak meg ebben az ötéves tervben.

30 millió forintos vállalati és szövetkezeti hozzájárulás is segíti a tanácsokat abban, hogy 1980-ig másfél ezer új óvodai hellyel gyarapodjék Tolna megye. Az alsó fokú oktatásban Tolnában is a tanteremhiány okozza a legnagyobb gondot, különösen a megyeszékhelyen és Dombóváron, ezért a megépítendő 80 általános iskolai tanterem felét is ez a két város kapja. Nyolcnyolc tanterem iskolához jut Bonyhádon, Paks, Gyöngyös és Bátorfajka, Tamási községben pedig az új gimnáziumi épület ad majd otthont egy általános iskolai részlegnek. A kulturális fejlesztések tervei közül kiemelkedik a dombóvári és a bonyhádi művelődési ház építése.

A helyi közlekedés fejlesztésére szánt összegek háromnegyed részét a kisebb települések út- és járdaépítésére fordítják, Paks és Dunaföldvár új autóbusz-pályaudvart kap. Az idegenforgalmi beruházások közül befejezik a dombóvári és az Fadd-Dombóvík motelek építését.

A megye 55 millió forintos központi szolgáltatási fejlesztési alappal is rendelkezik, ennek segítségével épül fel Bonyhádon, Tamásiban, Tolnában és Simontornyán egy-egy új vegyes textilipari, illetve mosószalon. A híradástechnikai és háztartási gépjárató ipar műszaki fejlesztésére négy és fél millió, a cipőjavító-szolgáltatás bővítésére és gyorsjavító szalon létesítésére másfél millió forint jut. Tamásiban, Pakson és Szekszárdon autó- és motorjavító szervizek épülnek.

Huszonhárom ezer halálos áldozat, hetvenhét ezer sebesült, egymillió hajléktalan — ezek a számok jelzik azoknak a földmozgásoknak tragikus következményeit, amelyek február 4-én rázkódtatták meg Guatemalát. Az ENSZ latin-amerikai gazdasági bizottságának legutóbbi hivatalos adatai szerint a földrengés okozta károk összege 750 millió dollár. A lakóházak 62 százaléka, az iskolák, kórházak és más középületek egyötöde romba dőlt.

221 millió forint értékű társadalmi munkát végzett 1975-ben Szolnok megye lakossága, 46 százalékkal többet, mint egy évvel korábban. A lakosság önkéntes pénzbeli hozzájárulása a közegypolitikai célok megvalósításához 24 millió forint volt.

REKONSTRUKCIÓ CSEPELEN

A Csepel Művek Jármű- és Konfekcióipari Gépgyárában 1975-ben nagyarányú rekonstrukció kezdődött, melynek célja a kerékpár-, illetve alkatrészgyártás megduplázása. A tervezett évi 500-600 ezer kerékpár gyártásához 380 új, nagy teljesítményű gépet helyeznek üzembe. Képünkön: részlet a hajtókár-megmunkáló célgép szereléséről

A magyar-osztrák vízügyi albizottság ülése

A magyar-osztrák vízügyi albizottság Szombathelyen a Nyugat-dunántúli Vízügyi Igazgatóság szakembereinek bevonásával a két országot érintő közös vízügyi kérdésekről folytatott eszmecsere. A jó együttműködés eredményeként kiépült az árvízi és csapadék-előjelzés a magyar és az osztrák vízügyi szervezet között; közösen rendezték a Pinka határfolyót, s legutóbb a szintén határszakaszt képező Arany-patakot.

A tárgyalásokon megvitaták — egyebek közt — az osztrák határ menti Szentgotthárd árvízvédelmi kérdéseit. A határ lakosai nagy kőszeg ebben az ötéves tervben az országos árvédelmi rendszerbe tartozó árvízvédelmi töltést kap. Ennek egy szakasza — mivel gazdaságosan csak úgy építhető meg, ha mindkét ország területére kiterjed, s egyúttal osztrák területeket is véd — osztrák területen halad; ezért a munkákat egyeztetik.

Mind többen foglalkoznak galambtenyésztéssel

Magas tápértéke, jó íze révén megnőtt a magyar húsgalamb iránti kereslet a tőkés piacokon. Tíz éve indult el az első nagyobb szállítmány Nyugatra; akkor 32 tonna vágott galambot exportált a Terimpex Állat- és Terményforgalmi Külkereskedelmi Vállalat. 1975-ben pedig már összesen 540 tonna vágott- és élő húsgalambot szállítottak Olaszországba, Franciaországba, az NSZK-ba és Svájcba.

A húsgalamb gazdaságos exportcikk, jó áron (kilójáért több, mint 3 dollár fizetnek) sokkal többet lehetne eladni. Ugyanakkor hazánkban a tenyésztéshez szükséges feltételek — például a megfelelő éghajlat — is igen kedvezőek. A tenyésztés, illetve az export fellendítése érdekében ezért közös programot dolgoztak ki a Magyar Galambtenyésztők Szövetsége a Baromfiipari Országos Vállalattal és a Terimpexszel. Elhatározták, hogy tovább ösztönzik a kistermelőket a tenyésztés fokozására. Például kedvező áron vásárolják meg tőlük a minőségi húsgalambot (kilóját 90-95 forintért). Megvizsgálják, hogyan lehetne hasznosítani vidéken a ki nem használt ólakat, csüréket, istállókat, a szövetség szakmai segítséget nyújt a kezdőknek stb.

Az utóbbi időben egyébként mind többen kapcsolódnak be a programba. Az elmúlt két hónapban tizenegy új egyesület kezdte meg működését. A Galambtenyésztők Szövetségének 500 egyesületéhez már több, mint tízezer szervezett

Hírek

A holnapi Nagykanizsa

Országos pályázat alapján készült el Nagykanizsa részletes rendezési terve.

Szép természeti környezetben, a város keleti részén, a már meglevő modern és tágas lakótelep folytatásaként építenek fel az V. ötéves tervtől kezdődően 7500 lakást, 24 ezer ember számára. Elkerülő, a zsúfoltságot és az egyhangúságot, tágas parkokkal gazdagon tagolt beépítést ír elő a terv. Zömmel négy-öt szintes lakóházakból áll majd a 130 hektáros városrész, de mintegy ezer lakást 11 szintes épületekben terveznek.

Tanulva a tapasztalatokból, szeretnék elkerülni, hogy a későbbiekben gondot okozzon a járulékos intézmények hiánya. Nem akarják, hogy csupán alváros legyen Nagykanizsa új, legimpozánsabb negyede. Kiterjedt üzelethálózata eléri majd a kilenctezernégyzetméternyi alapterületet. A bölcsődében 410, az óvodákban 800 hely lesz, az általános iskolások számára 96 tantermet építenek. Szakközépiskola, nagy filmszínház, bevásárlóközpont, éttermek, szolgáltató üzletek, gyógyszertárak teszik teljessé az új városrész urbanizációs együttesét.

Bensőséges ünnepség színhelye volt a horvátországi Vörösmart község, Kiss Ernő nevét viselő általános iskolája. Halász József, hazánk belgrádi nagykövete mintegy 500 kötet könyvet nyújtott át kormányunk ajándékaént a magyar nyelvű iskolának. Az ünnepségen Merkl Ferenc, a Horvátországi Magyarok Szövetségének elnöke mondott beszédet.

A magyar-osztrák gazdasági, ipari és műszaki együttműködési vegyes bizottság Bécsben ülésezett. Az ülésen a többi között megtárgyalták az együttműködési tevékenység eddigi eredményeit és tapasztalatait, s eszmecsere folytattak a harmadik piacon való együttműködés további lehetőségeiről.

Új óvoda nyílt Mohácson, a Farostlemezgyár és a városi kórház dolgozóinak összefogásával. Az óvodában 45 gyerek kapott helyet.

A közgazdászszakember-szükséglet és a közgazdász-továbbképzés biztosítására, valamint a korszerű képzés elősegítésére öt évre szóló szocialista együttműködési szerződést kötött a Beloiannis Híradástechnikai Gyár és a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem.

Teljesen kigyógyítottak a rákból több mint 1,7 millió embert a Szovjetunióban. Közülük minden negyediknél már 10 vagy még több éve fejeződött be a gyógyítási folyamat. Az USA-hoz, Angliához és az NSZK-hoz viszonyítva a rákos betegek halálozási arányszáma a Szovjetunióban lényegesen alacsonyabb. Évente több mint 100 millióan esnek át rákszerűen, s ez lehetővé teszi a betegség korai felismerését és sikeres gyógyítását.

A fenyőcsemeték telepítését megkezdte a Borsodi Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaság a bükk- és a zempléni hegységben. Az idén csaknem 2,5 millió különféle fenyőt ültetnek el.

A nem dohányzók száma egy év alatt több mint egymillióval emelkedett Japánban. Ez a következménye annak, hogy a múlt évben 48 százalékkal emelték a dohányfélések árát.